

แนวทางการควบคุมประชากรสุนัขเร่ร่อน
แนวร่วมเพื่อการควบคุมสัตว์เลี้ยงระหว่างประเทศ
(International Companion Animal Management Coalition, ICAM)

สารบัญ

บทนำ	03
ICAM	03
บุคคลที่จำเป็นต้องใช้คู่มือนี้	03
บทนำ	04
คำศัพท์เฉพาะ	05
คำจำกัดความ	05
โครงสร้างของสารบัญ	06
ก. การเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นและการประเมินผล	07
การประเมินผลประชากรสุนัขในประเทศ	07
การตั้งคณะกรรมการที่มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่าย	07
ข. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการควบคุมประชากรสุนัข	08
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขนาดประชากรสุนัข	08
ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจให้คนหันมาควบคุมประชากรสุนัข	10
ค. องค์ประกอบของโครงการควบคุมประชากรสุนัขที่ครอบคลุม	12
การให้ความรู้	12
การออกกฎหมาย	12
การขึ้นทะเบียนและการทำบัตรประจำตัว	13
การทำหมันและการคุมกำเนิด	14
สถานที่รับรองสุนัขหลงทางและศูนย์หาบ้านใหม่ให้สุนัข	15
การรณรงค์	16
การฉีดวัคซีนและการกำจัดพยาธิ	16
การควบคุมการเข้าถึงปัจจัยยังชีพ	16
ง.การออกแบบการแทรกแซง	17
การวางแผนการแก้ไขปัญหายั่งยืน	17
เป้าหมาย วัตถุประสงค์และกิจกรรม	17
การกำหนดมาตรฐานสวัสดิภาพสัตว์	17
จ. การนำไปปฏิบัติ , วัดและประเมินผล	19
การนำไปปฏิบัติ	19
การติดตามและประเมินผล	19
เอกสารผนวก ก. : เครื่องมือประเมินความจำเป็นในการควบคุมประชากรสุนัข	20

เอกสารผนวก ข : การสร้างคณะกรรมการที่มีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่าย	20
---	----

บทนำ

แนวร่วมเพื่อการควบคุมสัตว์เลี้ยงระหว่างประเทศ (International Companion Animal Management Coalition - ICAM) ประกอบด้วยตัวแทนจากสมาคมพิทักษ์สัตว์โลก (World Society for the Protection of Animals - WSPA) สมาคมเพื่อนมนุษยธรรมระหว่างประเทศ (the Humane Society International - HIS) กองทุนระหว่างประเทศเพื่อสวัสดิภาพสัตว์ (the International Fund for Animal Welfare- IFAW) ราชสมาคมป้องกันการทารุณสัตว์ ฝ่ายงานต่างประเทศ (the international arm of the Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals - RSPCA international) สมาพันธ์มหาวิทยาลัยเพื่อสวัสดิภาพสัตว์ (the Universities Federation for Animal Welfare- UFAW) สมาคมสัตวแพทย์สัตว์เลี้ยงโลก (World Small Animal Veterinary Association - WSAVA) และ องค์การเพื่อการควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า (Alliances for rabies control -ARC)

แนวร่วมดังกล่าวรวมตัวกันขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์หลายประการ อันได้แก่ การแบ่งปันข้อมูลและแนวคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวเพื่อประชากรสัตว์ภายใต้แนวคิดที่จะประสานความร่วมมือและปรับปรุงคำแนะนำและแนวทางปฏิบัติขององค์กรที่เป็นสมาชิกทุกๆ องค์กรเห็นพ้องว่าความพยายามในการปรับปรุงความเข้าใจร่วมกันผ่านความร่วมมือนั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง หน้าที่ของเราคือการเป็นองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนและค่าปรึกษาเพื่อรับประกันว่าเรากำลังเสนอแนวทางที่ดีที่สุดซึ่งอ้างอิงจากข้อมูลและแนวคิดล่าสุดที่มีอยู่ให้แก่องค์กรด้านการควบคุมประชากรสุนัขที่เกี่ยวข้อง เรายังเชื่อมั่นว่า เราจะต้องมีความโปร่งใสและเสนอความคิดและปรัชญาของเราอย่างเป็นรูปธรรมในทุกๆ โอกาสที่เป็นไปได้ และนั่นเป็นเหตุผลที่ทำให้มีการจัดทำเอกสารนี้ขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนความเห็น ณ ขณะที่จัดทำเอกสารของเราโดยอ้างอิงจากความรู้ที่ได้สั่งสมมาจนถึงปัจจุบัน เราสังเกตพบการขาดแคลนข้อมูลในด้านนี้อย่างชัดเจน และจะพยายามสนับสนุนให้มีการรวบรวมข้อมูลใหม่ๆ และแลกเปลี่ยนข้อมูลดังกล่าวตลอดจนนำไปรวมกับการประเมินผลและคู่มือของเราต่อไปในอนาคต

บุคคลที่จำเป็นต้องใช้คู่มือนี้

คู่มือนี้จัดทำขึ้นสำหรับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชน (NGO) ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการควบคุมประชากรสุนัข

แนวร่วม ICAM เชื่อว่าความรับผิดชอบในการควบคุมประชากรสุนัขตกเป็นของภาครัฐหรือองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชนที่ดูแลด้านสวัสดิภาพสัตว์ไม่ควรได้รับการสนับสนุนหรือแสวงหาหรือรับเอาความรับผิดชอบในการควบคุมประชากรสุนัขของภาครัฐ เกินกว่าขอบเขตของข้อตกลงที่ได้ทำเป็นสัญญาไว้และภายใต้เงินทุนและทรัพยากรตามสมควร อย่างไรก็ตามองค์กรเอกชนที่ดูแลสวัสดิภาพสัตว์มีบทบาทที่สำคัญในการเป็นผู้นำและผู้ให้การสนับสนุนการดำเนินการของภาครัฐ ดังนั้นองค์กรเอกชนจะต้องเข้าใจรายละเอียดของวิธีการดังกล่าวอย่างลึกซึ้งเพื่อที่จะสามารถกำหนดเป้าหมายในการสนับสนุนเพื่อผลักดันให้การดำเนินการเกิดประสิทธิภาพสูงสุดและเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุด

เป้าหมาย

ในฐานะผู้สนับสนุนการยกระดับสวัสดิภาพสัตว์ แนวร่วม ICAM เชื่อมั่นว่าหากมีการพิจารณาว่าจำเป็นต้องมีการควบคุมประชากร การดำเนินการดังกล่าวจะต้องลุล่วงไปโดยยึดหลักมนุษยธรรมและนำไปสู่การยกระดับสวัสดิภาพของประชากรสุนัขโดยรวมในท้ายที่สุด ในฐานะองค์กรเอกชน เรายังเชื่อมั่นว่าสิ่งสำคัญคือการควบคุมประชากรสุนัขจะต้องสัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้เงื่อนไขของข้อจำกัดด้านทรัพยากรและความรับผิดชอบของเรที่มีต่อผู้บริจาค

เป้าหมายของคู่มือนี้คือการให้แนวทางการประเมินความจำเป็นในการควบคุมประชากรสุนัขและวิธีการพิจารณาแนวทางในการควบคุมประชากรสุนัขตามหลักมนุษยธรรมที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพทางทรัพยากรสูงสุด¹

เราตระหนักดีว่า สถานะ องค์กรประกอบและขนาดของประชากรสุนัขมีความแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศและแม้แต่ภายในประเทศเอง ดังนั้นจึงไม่มีมาตรการแทรกแซงสำเร็จรูปเพียงวิธีการเดียวที่สามารถใช้ได้กับทุกสถานการณ์ ดังนั้น เราสนับสนุนให้มีการประเมินสถานการณ์ในเบื้องต้นและพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่เป็นไปได้ทั้งหมดก่อนพิจารณาออกแบบแผนงาน แนวคิดเดียวที่สามารถประยุกต์ใช้ได้กับทุกสถานการณ์คือการพิจารณาถึงความจำเป็นของโครงการที่ครอบคลุมที่มีเป้าหมายที่สาเหตุของปัญหา (ประชากรสุนัขเร่ร่อน) ไม่ใช่แค่เพียงการบำบัดอาการเป็นคราวๆ ไปเท่านั้น

¹แม้จะอยู่ในรูปแบบหรือใช้ตัวอย่างล่าสุดที่แตกต่างกัน คู่มือนี้อ้างอิงแนวคิดร่วมกับคู่มือการควบคุมประชากรสุนัขของ WHO/WSPA (1990) อยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับการประเมินเบื้องต้น

บทนำ

องค์กรสมาชิกแนวร่วม ICAM ทุกองค์กรมีวัตถุประสงค์และภารกิจหลักร่วมกันคือการมุ่งไปที่การปรับปรุงสวัสดิภาพสัตว์ การควบคุมประชากรสุนัขเป็นเงื่อนไขหลักสำหรับเราทุกคนเมื่อพิจารณาจากปัจจัยด้านสวัสดิภาพที่เกี่ยวข้อง

สุนัขเร่ร่อนอาจพบกับปัญหาด้านสวัสดิภาพต่างๆ อาทิ

- ภาวะขาดสารอาหาร
- โรค
- การบาดเจ็บเนื่องจากอุบัติเหตุทางการจราจร
- การบาดเจ็บเนื่องจากการต่อสู้
- การถูกทารุณกรรม

ความพยายามที่จะควบคุมประชากรสุนัขยังมี

ความสำคัญต่อปัญหาด้านสวัสดิภาพของสัตว์ อาทิ

- วิธีการกำจัดที่ขาดมนุษยธรรม เช่น การใช้สตริกนิน การใช้ไฟฟ้า และการกดน้ำ
- วิธีการจับที่โหดร้าย
- สถานที่พักที่ขาดแคลนอุปกรณ์และการบริหารจัดการ

ประชากรสุนัขอาจแบ่งตามประเภทของเจ้าของได้ดังนี้

- ประชากรสุนัขที่มีเจ้าของแต่ถูกจำกัดการออกนอกเคสสถาน
- ประชากรสุนัขที่มีเจ้าของแต่ได้รับอนุญาตให้ออกมาเร่ร่อน
- ประชากรสุนัขที่ไม่มีเจ้าของ

สุนัขที่มีเจ้าของซึ่งออกมาเร่ร่อนในประเทศโปรตุเกส

ยังมีประเด็นด้านสวัสดิภาพสำหรับสุนัขที่ถูกจำกัดการออกนอกเคสสถานและสุนัขที่ได้รับอนุญาตให้ออกมาเร่ร่อน อย่างไรก็ตาม สำหรับวัตถุประสงค์ของคู่มือนี้ นิยามของวัตถุประสงค์ของการควบคุมประชากรสุนัข คือ

“การควบคุมประชากรสุนัขเร่ร่อนและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น รวมถึงการลดขนาดประชากรหากพิจารณาว่าจำเป็น”

ในบางกรณี ไม่ว่าจะการลดขนาดประชากรสุนัขเร่ร่อนจะถูกพิจารณาว่าเป็นสิ่งจำเป็นหรือไม่ก็ตาม ในแต่ละกรณี อาจมีคนบางกลุ่มยอมให้มีสุนัขเร่ร่อนขณะที่บางกลุ่มไม่เห็นด้วย ยกตัวอย่างเช่น สมาชิกขององค์กรภาครัฐและเอกชนบางรายมีความกังวลเรื่องปัญหาด้านสาธารณสุขและความปลอดภัยเกี่ยวกับประชากรสุนัขเร่ร่อน อาทิ

- การแพร่โรคสู่มนุษย์ (โรคสัตว์สู่คน) และสัตว์อื่น
- การบาดเจ็บและความหวาดกลัวเนื่องจากพฤติกรรมที่ก้าวร้าว
- การสร้างความรบกวนเนื่องจากเสียงและความสกปรก
- การออกไล่สัตว์ปศุสัตว์
- สาเหตุของอุบัติเหตุทางจราจร

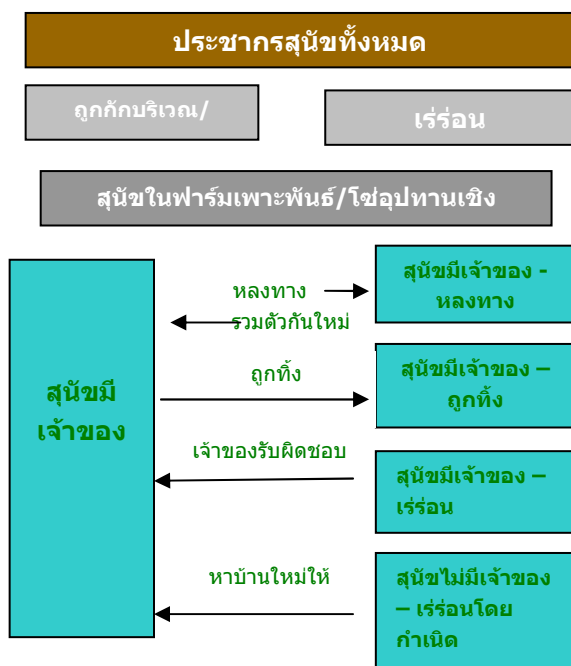
ในทางกลับกัน ในบางประเทศ สุนัขเร่ร่อนอาจเป็นสัตว์เลี้ยงราคาแพงที่มีเจ้าของซึ่งทางการอนุญาตให้ออกมาเร่ร่อนโดยไม่ถูกจำกัดการออกนอกเคสสถาน การลดจำนวนสมาชิกของสุนัขเร่ร่อนนี้อาจไม่จำเป็นหรือไม่เป็นที่ต้องการ แต่การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญในการปรับปรุงสวัสดิภาพและสุขภาพของประชากรสุนัข รวมถึงการลดความเสี่ยงในการแพร่โรคสู่คนยังเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีประโยชน์

สุนัขเร่ร่อนอาจเป็นได้ทั้งสุนัขที่มีหรือไม่มีเจ้าของ เจ้าของสุนัขมีหน้าที่รับผิดชอบมิให้สมาชิกอื่นในชุมชนมองว่าสุนัขเป็นตัวสร้างปัญหา คู่มือนี้ได้เสนอทางเลือกในการควบคุมสำหรับสุนัขทั้งสองประเภท (ทั้งที่มีเจ้าของและไม่มีเจ้าของ)

คำศัพท์เฉพาะ

จากมุมมองของการควบคุมประชากร เราคิดว่า อันดับแรก ควรมีการจำแนกสุนัขตามพฤติกรรมหรือถิ่นที่อยู่ (หรือสถานที่ที่มีการกักบริเวณหรือออกมาเร่ร่อน) และสถานะของเจ้าของ ดังจะแสดงในภาพ 1 ข้างล่างนี้ และจะมีการให้นิยามคำต่างๆ ที่ปรากฏในแผนภาพในหัวข้อคำจำกัดความต่อไป

ภาพ 1: กลุ่มย่อยของประชากรสุนัขทั้งหมด
แผนภาพนี้แสดงประชากรสุนัขแบ่งตามกลุ่มย่อยต่างๆ โปรดสังเกตว่ากลุ่มเหล่านี้ไม่นิ่งและสุนัขอาจเคลื่อนไปมาระหว่างกลุ่มเหล่านี้ ตามทิศทางของลูกศร

ชาวประมงและสุนัขชุมชนในประเทศอินเดีย

คำจำกัดความ

สุนัขเร่ร่อน

สุนัขที่ไม่อยู่ภายใต้การควบคุมโดยตรงหรือไม่ถูกจำกัดโดยเครื่องกีดขวาง คำว่าสุนัขเร่ร่อนมักใช้แทนคำว่า "สุนัขเร่ร่อนอิสระ" หรือ "สุนัขเลี้ยงแบบปล่อย" หรือ "สุนัขจรจัด" โปรดสังเกตว่าคำดังกล่าวครอบคลุมไปถึงสุนัขเร่ร่อนที่มีและไม่มีเจ้าของ และไม่ได้จำแนกว่าสุนัขนั้นมี "เจ้าของ" หรือ "ผู้ดูแล" ในหลายประเทศ สุนัขส่วนใหญ่ที่เรียกว่า สุนัขเร่ร่อนนั้นมีเจ้าของ แต่ได้รับอนุญาตให้ออกมาเร่ร่อนในที่สาธารณะได้ตลอดทั้งวันหรือบางเวลาของวัน

สุนัขมีเจ้าของ

สำหรับวัตถุประสงค์ของคู่มือนี้ สุนัขมีเจ้าของหมายถึงสุนัขที่มีคนประกาศตัวเป็นเจ้าของหรืออ้างสิทธิ์ในสุนัขนั้น เช่น หากมีผู้สอบถามเรื่องสุนัข คนดังกล่าวจะบอกว่า "นี่คือสุนัขของฉัน" ซึ่งไม่จำเป็นต้องหมายความว่าสุนัขนั้นจะต้องเป็นสุนัขที่มีเจ้าของรับผิดชอบเลี้ยงดู ความหมายของความเป็นเจ้าของนั้นอาจมีขอบเขตตั้งแต่ เจ้าของแบบ "ห่างๆ" คือมีการให้อาหารอย่างไม่สม่ำเสมอแก่สุนัขที่ร่อนเร่เป็นอิสระบนถนน ไปจนถึงสุนัขที่เลี้ยงไว้เป็นส่วนหนึ่งของฟาร์มเพาะพันธุ์เชิงพาณิชย์ ไปจนถึงสุนัขที่ได้รับการเลี้ยงดูเอาใจใส่ ขึ้นทะเบียนอย่างถูกกฎหมายและถูกกักบริเวณ ในความเป็นจริง ปัจจัยที่กำหนดความเป็นเจ้าของสุนัขนั้นมีความหลากหลายและผันแปรไปตามระดับการจำกัดความเคลื่อนไหว การให้ปัจจัยการดำรงชีพ เช่นอาหารและที่พักอาศัย และระดับความผูกพัน

สุนัขชุมชน

ยังมีบางสถานการณ์ที่มีบุคคลมากกว่าหนึ่งคนที่อ้างความเป็นเจ้าของในสุนัขตัวหนึ่ง และลักษณะนี้เราเรียกว่าสุนัขชุมชน

เจ้าของสัตว์เลี้ยงที่มีความรับผิดชอบ

หลักการข้อหนึ่งของสวัสดิภาพสัตว์คือเจ้าของมีหน้าที่ให้การดูแลอย่างเพียงพอและเหมาะสมแก่สัตว์เลี้ยงของตนและลูกหลาน คำว่า "หน้าที่ให้การดูแล" กำหนดให้เจ้าของให้ปัจจัยยังชีพ (เช่น อาหาร น้ำ การดูแลสุขภาพ และความสัมพันธ์ทางสังคม) ที่จำเป็นแก่สุนัขแต่ละตัวเพื่อที่จะรักษาสุขภาพและความเป็นอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ของสุนัขนั้น – ทั้งนี้เราสามารถให้หลักการของ อิสระ 5 ประการ² เพื่อเป็นแนวทางได้ เจ้าของยังมีหน้าที่ลดความเสี่ยงที่สุนัขของตนไปทำอันตรายต่อสัตว์อื่นหรือบุคคลทั่วไป ในบางประเทศ หน้าที่นี้ถือเป็นข้อบังคับตามกฎหมาย

²อิสระจากความหิวและความกระหาย, อิสระจากความไม่สะดวกสบาย, อิสระจากความเจ็บปวด, บาดเจ็บหรือโรคภัย, อิสระที่จะแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติ, อิสระจากความกลัวและความเครียด Farm Animal Welfare Council (FAWC): www.fawc.org.uk/freedom.htm

โครงสร้างเนื้อหา

คู่มือนี้มีโครงสร้างดังที่อธิบายในภาพ 2 ต่อไปนี้ : ภาพรวมกระบวนการ

ภาพ 2 ภาพรวมกระบวนการ

ก. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการประเมินผลเบื้องต้น: ความเข้าใจปัญหาที่เผชิญอยู่

ก่อนเริ่มโครงการควบคุมประชากรสุนัข เราจะต้องทำความเข้าใจและวัดการเคลื่อนไหวของประชากรสุนัขอย่างปราศจากอคติเสียก่อน สิ่งนี้จะช่วยให้มีการออกแบบโครงการควบคุมประชากรขั้นสุดท้ายที่ตรงกับลักษณะเฉพาะของประชากรสุนัขในพื้นที่มากกว่าจะใช้วิธีการแทรกแซงที่มีรูปแบบสำเร็จรูปซึ่งครอบคลุมสุนัขหรือสถานการณ์ทุกรูปแบบ

การประเมินประชากรสุนัขในพื้นที่

คำถามหลักที่พบระหว่างการประเมินได้แก่

1. ขนาดของประชากรสุนัขและกลุ่มย่อยของประชากรดังกล่าวเป็นอย่างไร ข้อมูลนี้รวมไปถึงสุนัขทั้งที่มีและไม่มีเจ้าของ , ถูกกักบริเวณและเร่ร่อน และส่วนที่มีการซ้อนทับกัน
2. สุนัขมาจากแหล่งใดและเหตุใดแหล่งดังกล่าวจึงยังมีอยู่ วิธีการควบคุมควรมุ่งไปที่การลดจำนวนประชากรสุนัขเร่ร่อนที่ไม่พึงประสงค์ในอนาคตโดยวางเป้าหมายไว้ที่แหล่งปฐมภูมิ
3. ปัญหาด้านสวัสดิภาพที่สุนัขกำลังประสบอยู่คืออะไร
4. มีการดำเนินการใดทั้งที่ทำขึ้นอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อควบคุมขนาดของประชากรและด้วยเหตุใด
ก. ศึกษาว่าสามารถจัดสรรทรัพยากรให้แก่การดำเนินการที่ได้ทดลองไปแล้วบ้าง และเราสามารถปรับปรุงและเพิ่มเติมวิธีการควบคุมใดได้บ้าง ข้อมูลนี้จะช่วยให้เรามั่นใจได้ว่ามาตรการแทรกแซงใหม่นี้จะไม่ขัดแย้งกับมาตรการเดิมและสามารถแทนที่หรือไปเสริมกับมาตรการเดิมได้

ข. ผู้ที่รับผิดชอบการควบคุมประชากรสุนัขเร่ร่อนคือใคร? โดยทั่วไปหน้าที่นี้จะตกเป็นของกระทรวงเกษตรฯ (หรือกระทรวงสาธารณสุข) โดยองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินกิจกรรมในท้องถิ่น องค์กรเอกชนสามารถให้ความช่วยเหลือการควบคุมประชากรสุนัขได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่จะต้องได้รับการสนับสนุนภายใต้การนำของหรือโดยการเป็นพันธมิตรกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือมาตรการใดๆ ที่จะดำเนินการจะต้องสอดคล้องกับกรอบของกฎหมายของประเทศนั้นๆ

ค. แรงกดดันจากสาธารณะเป็นเครื่องมือที่มีพลังและมักเป็น “เหตุผล” เบื้องหลังความพยายามในการควบคุมประชากรฯ การรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอของชุมชนท้องถิ่นและหน่วยงานในท้องถิ่นเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้โครงการมีความยั่งยืน ดุลพินิจในการพิจารณาว่าจำเป็นต้องมีการควบคุมประชากรสุนัขหรือไม่ขึ้นอยู่กับความเห็น ว่าสุนัขเร่ร่อนนั้นเป็นที่ต้องการหรือไม่ แต่โปรดสังเกตว่าการพิจารณาดังกล่าวจะต้องรับฟังจากทั้งบุคคลที่เรากำลังสอบถามและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกันสุนัข

ในหัวข้อคำถามใหญ่แต่ละข้อจะต้องมีหัวข้อย่อยและเครื่องมือที่สามารถใช้เพื่อระบุปัญหาได้ โปรดดูคำถามในเอกสารผนวก ก โปรดสังเกตว่าหัวข้อย่อยและเครื่องมือที่อธิบายเป็นคำถามอย่างกว้างๆ ไม่ตายตัวโดยพยายามที่จะเน้นใจความหลักที่สำคัญ

ขั้นตอนนี้จะต้องปรึกษากับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยจัดให้มีตัวแทนจากทุกฝ่าย ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากประชากรสุนัข

หากเป็นไปได้ โปรดใช้แนวทางของการมีส่วนร่วม โดยไม่ได้เพียงแค่ขอคำปรึกษาจากคนต่างๆ แต่ยังต้องนำมุมมองของคนเหล่านี้มาพิจารณาและนำข้อมูลที่ได้จากบุคคลดังกล่าวมาออกแบบและผลักดันการแทรกแซงใหม่ที่จะเกิดขึ้นต่อไป เพื่อส่งเสริมให้มี “การเข้ามามีส่วนร่วม” ของผู้ที่เกี่ยวข้องและจะช่วยให้โครงการประสบความสำเร็จสูงขึ้น

การสร้างคณะกรรมการผู้มีส่วนร่วมนานาชาติ

โดยหลักการแล้ว เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบที่จะรวบรวมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อตั้งขึ้นเป็นคณะที่ปรึกษา อย่างไรก็ตาม หากไม่สามารถปฏิบัติได้ องค์กรเอกชนสามารถก่อตั้งคณะทำงานขึ้นเองและสะท้อนผลการประเมินให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ สำหรับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาคณะที่ปรึกษาโปรดดูเอกสารผนวก ข

ต่อไปนี้เป็นรายชื่อของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของคณะที่ปรึกษา คณะที่ปรึกษาจะต้องประกอบด้วยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง* เป็นอย่างน้อย

- ภาครัฐ* - โดยทั่วไปเป็นองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น แต่หน่วยงานระดับประเทศสามารถมีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านนโยบายและกฎหมาย และจะเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลักหากโครงการนั้นเกี่ยวข้องกับกระทรวงและกรมต่างๆ ได้แก่ กระทรวงเกษตร/ กรมปศุสัตว์ , กระทรวงสาธารณสุข, กระทรวงสิ่งแวดล้อม, (โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานด้านการเก็บขยะ) การท่องเที่ยว, การศึกษาและสุขภาพ (รัฐจะต้องเป็นตัวแทนของคณะกรรมการ)
- ประชาคมสัตวแพทย์* - หน่วยงานระดับประเทศ สมาคมผู้ประกอบวิชาชีพสัตวแพทย์ กลุ่มผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์เอกชน และคณะสัตวแพทย์ของมหาวิทยาลัย
- ประชาคมองค์กรเอกชน* - องค์กรระดับท้องถิ่น, ระดับประเทศและระดับนานาชาติที่ทำงานด้านสวัสดิภาพสัตว์ สิทธิของสัตว์ และสาธารณสุข
- ชุมชนบ้านพักรับรองสัตว์ บ้านอุปถัมภ์และศูนย์หาบ้านใหม่* - ทั้งที่ทำได้โดยรัฐและองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น และองค์กรที่ดำเนินการโดยเอกชนและประชาชน
- ชุมชนนักวิชาการที่มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง เช่น พฤติกรรมสัตว์ สัตวศาสตร์ สังคมศาสตร์ นิเวศวิทยา และระบาดวิทยา
- เจ้าหน้าที่ผู้ร่างกฎหมาย* - ฝ่ายที่รับผิดชอบการร่างและบังคับใช้กฎหมาย
- นักการศึกษา - ในโรงเรียนและระดับมหาวิทยาลัย
- สื่อท้องถิ่น - ด้านการศึกษา, ประชาสัมพันธ์และการสนับสนุนจากท้องถิ่น
- องค์กรระหว่างประเทศที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง - องค์กรอนามัยโลก (WHO) องค์กรอนามัยสัตว์โลก (OIE) และสมาคมสัตวแพทย์ในประเทศต่างๆ
- ผู้นำ/ตัวแทนชุมชนท้องถิ่น*
- ชุมชนท้องถิ่น - ทั้งผู้ที่เป็นและไม่ได้เป็นเจ้าของสุนัข

ข. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการควบคุมประชากรสุนัข : พิจารณาขอบเขตของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสวัสดิภาพของประชากรสุนัขและขนาดและพิจารณาลำดับความสำคัญของปัจจัย

หลังเสร็จสิ้นการประเมินเบื้องต้น เราจะได้รับข้อมูลและมุมมองเกี่ยวกับสถานการณ์ในพื้นที่ ขั้นตอนต่อไปคือการเรียงลำดับความสำคัญของปัจจัย และปัจจัยที่สำคัญที่สุดจะต้องเป็นการกล่าลำดับแรกของโครงการควบคุม การกำหนดลำดับความสำคัญของปัจจัยช่วยรับรองว่าจะไม่มีการใช้ทรัพยากรไปกับปัจจัยที่มีผลกระทบหรือลำดับความสำคัญน้อยในปัญหาที่มีความสำคัญมากกว่า ในเกือบทุกสถานการณ์ จะมีปัจจัยที่มีความสำคัญมากกว่า 1 ปัจจัย ดังนั้นเพื่อให้ได้กลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ เราจำเป็นต้องใช้มาตรการแทรกแซงแบบผสม

ต่อไปนี้เป็นรายการปัจจัยที่มักติดอันดับความสำคัญในลำดับต้นๆ ของการควบคุมประชากรสุนัข รายการเหล่านี้จะแบ่งออกเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขนาดของประชากรสุนัขและที่มีอิทธิพลหรือจูงใจคนให้พยายามควบคุมประชากรฯ อย่างไรก็ตามมีบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้องภายใต้เงื่อนไขบางประการ โปรดคงเป้าหมายอยู่ที่ปัจจัยที่เหมาะสมกับชุมชนเป้าหมายและสาเหตุของประชากรสุนัขเร่ร่อน ไม่ใช่แค่ผลกระทบจากประชากรสุนัขเหล่านั้นเท่านั้น

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขนาดของประชากรสุนัข

ทัศนคติและพฤติกรรมของมนุษย์

เป้าหมาย: สนับสนุนการเป็นเจ้าของที่มีความรับผิดชอบ พฤติกรรมของมนุษย์มักมีอิทธิพลสูงสุดที่ผลักดันการเคลื่อนไหวของประชากรสุนัข การส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนและสัตว์ด้วยความรับผิดชอบและแบบต่างตอบแทนจะนำไปสู่สวัสดิภาพที่ดีขึ้นและยังช่วยลดแหล่งที่มาของการเกิดสุนัขเร่ร่อนลงอย่างมาก ประชากรสุนัขที่มีเจ้าของอาจเป็นแหล่งสำคัญของสุนัขเร่ร่อนและอาจต้องพบกับปัญหาด้านสวัสดิภาพที่สามารถป้องกันได้หลายประการ และพฤติกรรมมนุษย์ที่แสดงต่อสุนัขจะเป็นแรงผลักดันเบื้องหลังปัญหาเหล่านี้

ขณะทำการสำรวจพฤติกรรมและทัศนคติของมนุษย์ คุณอาจจำเป็นต้องพิจารณาประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้

ก. ความเชื่อและทัศนคติของคนในท้องถิ่นอาจส่งผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงต่อสุนัข การแก้ไขความเชื่อเหล่านี้อาจส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เช่น อาจมีการแก้ไขความเชื่อที่ว่าหมาจะทำให้น้องสุนัขมีพฤติกรรมในทางลบ โดยการให้ความรู้และยกตัวอย่างสุนัขที่ทำหมันในชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เจ้าของพาสุนัขของตนไปทำหมัน เป็นต้น

ข. สื่อเรื่องพฤติกรรมมนุษย์ที่มีผลกระทบต่อประชากรสุนัขอย่างต่อเนื่อง การแทรกแซงควรส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนและสัตว์ด้วยความรับผิดชอบและแบบต่างตอบแทนจะช่วยสร้างทัศนคติของความเห็นอกเห็นใจกันและความเคารพซึ่งกันและกันในหมู่ประชากรในท้องถิ่น มาตรการบังคับให้ส่วนใดๆ ของการแทรกแซงกลายเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมของความไม่รับผิดชอบและความไม่เอาใจใส่

ค. ศาสนาและวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญต่อทัศนคติและความเชื่อของประชาชน ชักชวนตัวแทนศาสนาและผู้นำชุมชนให้เข้าร่วมในกระบวนการตั้งแต่แรกเริ่ม เพื่อศึกษาว่าความดีความทางศาสนาและวัฒนธรรมเป็นอุปสรรคขัดขวางหรือเป็นเครื่องส่งเสริมการแทรกแซง

ง. ออกแบบการสื่อสารการแทรกแซงเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมมนุษย์สำหรับผู้ฟังเป้าหมายอย่างระมัดระวัง เนื่องจากคนในวัยและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันย่อมต้องการวิธีการที่แตกต่างกัน สิ่งสำคัญคือ การทำความเข้าใจวิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับผู้ฟังเป้าหมายแต่ละกลุ่ม จ. เนื่องจากพฤติกรรมมนุษย์เป็นปัจจัยหลักของความสำเร็จเจ้าของจะต้องไม่เพียงตระหนักถึงการแทรกแซงเท่านั้นแต่ยังจะต้องเข้าใจและเข้าร่วมการแทรกแซงในทุกแง่มุม (ดูกรณีศึกษา 1)

กรณีศึกษา 1

ตัวอย่างของทัศนคติของมนุษย์ที่อาจมีผลต่อการควบคุมประชากรสุนัข

ในประเทศจีน IFAW และ การสำรวจความคิดเห็นที่ทำโดย MORI ซึ่งได้รับเงินอุดหนุนจาก ONE VOICE เปิดเผยว่าร้อยละ 76 ของประชากรเห็นว่าการทำหมันแมวบ้านและสุนัขบ้านเป็นเรื่องโหดร้าย ผลการสำรวจเน้นความจำเป็นของการให้ความรู้ในวงกว้างและการแลกเปลี่ยนความเห็นก่อนเริ่มการแทรกแซงใดๆ เกี่ยวกับการควบคุมประชากรด้วยวิธีการทำหมัน

ในปี 2549 มีเหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกันในซานซิบาร์ เมื่อ WSPA และ รัฐบาลท้องถิ่นริเริ่มนำมาตรการแทรกแซงโดยการทำหมัน โครงการเริ่มต้นที่การได้รับความร่วมมือน้อย มีเจ้าของไม่กี่รายที่แสดงความประสงค์จะนำสัตว์มาทำหมัน อย่างไรก็ตามเวลาผ่านไปหลายเดือน การให้การศึกษาแลกเปลี่ยนความเห็นกับผู้นำชุมชนและตัวอย่างของสัตว์ที่ถูกทำหมันแต่ยังมีสุขภาพดีเริ่มสร้างความเปลี่ยนแปลงต่อทัศนคติของชาวบ้าน ชาวบ้านจึงเริ่มกระตือรือร้นนำสัตว์ของตนมาทำหมัน

ชาวบ้านกำลังดูการผ่าตัดทำหมันทางหน้าต่างคลินิกเคลื่อนที่ในซานซิบาร์

ความสามารถในการขยายพันธุ์ของประชากร

เป้าหมาย: เพื่อรักษาสมดุลระหว่าง “อุปทานและอุปสงค์” เพื่อให้จำนวนและประเภทของสุนัขที่เกิดตรงกับจำนวนและประเภทที่คนทั่วไปต้องการ

เพื่อลดขนาดของประชากรสุนัขเร่ร่อนที่ไม่พึงประสงค์ด้วยวิธีการตามหลักมนุษยธรรม เราจำเป็นต้องลดประชากร “ส่วนเกิน” ประชากร “ส่วนเกิน” นี้อาจเป็นสุนัขที่ไม่มีเจ้าของ สุนัขที่มีเจ้าของหรือสุนัขที่ตั้งใจผสมพันธุ์ขึ้นมา เราจำเป็นต้องนำสุนัขทั้งสามกลุ่มนี้ไปรวมกับการพิจารณาและทำการควบคุม “อุปสงค์และอุปทาน”

ต่อไปนี้เป็นปัญหาที่ควรทำการพิจารณา

ก. การลดความสามารถในการขยายพันธุ์ การทำหมันช่วยลดความสามารถในการขยายพันธุ์ได้ แต่ต้องเลือกประชากรสุนัขกลุ่มเป้าหมายอย่างระมัดระวัง

1. สุนัขที่ติดลูกบ่อยๆ

- เพื่อลดอัตราการสืบพันธุ์ของประชากรได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด เราจำเป็นต้องประเมินว่าสุนัขกลุ่มใดที่ตกหลุมรักและสามารถเลี้ยงลูกสุนัขให้เติบโตอยู่รอดได้จริง
- การศึกษาประชากรสุนัขบางกลุ่มที่ไม่ได้รับการดูแลโดยตรงจากมนุษย์ (เช่น ดำรงชีวิตโดยการคุ้ยหาอาหารจากถังขยะเท่านั้น) รายงานว่าการรักษาขนาดของประชากรเกิดจากการปนเปื้อนอย่างต่อเนื่องมากกว่าจะเป็นการผสมพันธุ์ที่ประสบความสำเร็จภายในกลุ่ม จากข้อมูลนี้ เราอาจตั้งสมมติฐานได้ว่าในหลายๆกรณี มีเพียงสุนัขที่ได้รับการดูแลโดยตรงระดับหนึ่งจากมนุษย์เท่านั้นที่จะสามารถประสบความสำเร็จในขยายพันธุ์
- จากมุมมองด้านสวัสดิภาพสัตว์ เราควรพิจารณาปัญหาของลูกสุนัขที่เกิดจากแม่สุนัขที่มีสถานภาพทางสวัสดิภาพต่ำ (หากพวกมันเลี้ยงลูกสุนัขจนรอด) โดยรวม การอยู่รอดของลูกสุนัขในกลุ่มประชากรสุนัขเร่ร่อนมีแนวโน้มว่าจะสูงขึ้น
- อย่างไรก็ตาม โปรดสังเกตว่าสุนัขที่มีสถานภาพทางสวัสดิภาพต่ำ ณ ขณะที่ทำการจัดลำดับความสำคัญ อาจมีสุขภาพที่ดีขึ้นในอนาคตและอาจสามารถแพร่พันธุ์ได้

2. ลูกหลานสุนัขที่มีแนวโน้มจะกลายเป็นสุนัขเร่ร่อน อาจมีประชากรสุนัขบางกลุ่มซึ่งลูกหลานของมันมีแนวโน้มจะถูกปล่อยให้ออกไปเร่ร่อนหรือถูกทิ้ง ปัญหา นี้มักเกี่ยวกับการขาดความเข้าใจและการยอมรับความรับผิดชอบในฐานะเจ้าของสุนัข ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการศึกษา ทัศนคติสาธารณะหรือทางสถาบัน และสภาพสังคม-เศรษฐกิจ

3. สุนัขเพศเมีย การมุ่งความพยายามไปที่การแทรกแซงสุนัขเพศเมียอาจเป็นเรื่องที่ฟังดูมีเหตุผล เนื่องจากสุนัขเพศเมียมักเป็นปัจจัยที่จำกัดความสามารถในการขยายพันธุ์ การทำให้สุนัขเพศเมียดังกล่าวใช้เพียงสุนัขเพศผู้ (ที่ไม่ได้ทำหมัน) เพียงไม่กี่ตัว ดังนั้น แม้จะมีการทำหมันประชากรสุนัขเพศผู้เป็นจำนวนมาก อาจไม่ส่งผลให้ความสามารถในการขยายพันธุ์ลดลง แต่การทำหมันสุนัขเพศเมียแต่ละครั้งจะช่วยลดความสามารถในการขยายพันธุ์ประชากรในภาพรวมได้เป็นอย่างมาก

4. สุนัขเพศผู้ อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมทางเพศของสุนัขเพศผู้ทั้งหมดอาจกลายเป็นปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสุนัขเพศเมียที่ไม่ได้ทำหมันอยู่ระหว่างติดสัด สุนัขโตเพศผู้อาจไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมแม้ภายหลังการทำหมันเท่าสุนัขเพศผู้หนุ่มที่ยังไม่พัฒนาพฤติกรรมทางเพศ ดังนั้นเราอาจพิจารณาสุนัขหนุ่มเป็นกลุ่มประชากรที่มีลำดับความสำคัญถัดไปในการทำหมัน ต่อจากสุนัขโตเพศผู้

หมายเหตุ ทั้งสุนัขเพศเมียและเพศผู้สามารถเป็นพาหะโรคพิษสุนัขบ้า ดังนั้นหากเลือกทำหมันเฉพาะสุนัขเพศเมียในพื้นที่ที่มีโรคพิษสุนัขบ้า สุนัขเพศผู้ควรได้รับวัคซีนด้วยเป็นอย่างน้อย

ข. การลดอุปทานเชิงพาณิชย์ เช่น การผสมพันธุ์สุนัข กลยุทธ์ที่ครอบคลุมควรพิจารณาถึงแหล่งผลิตสุนัขเชิงพาณิชย์ เช่น ฟาร์มเพาะสุนัข หรือร้านสัตว์เลี้ยง สถานที่เพาะพันธุ์สัตว์เชิงพาณิชย์อาจผลิตลูกสุนัขที่สุขภาพอ่อนแอและความสามารถในการเข้าสังคมที่ไม่ดี ทำให้กลายเป็นสัตว์เลี้ยงคุณภาพด้อย ร้านค้า เช่น ร้านสัตว์เลี้ยงหรือตลาดยังอาจเก็บสัตว์ในสภาพที่ไม่เหมาะสมและจำหน่ายสัตว์เลี้ยงโดยไม่คำนึงเกี่ยวกับการดูแลหรือความรับผิดชอบ ที่ไม่ถูกต้อง สุนัขที่มี “คุณภาพต่ำ” เหล่านี้และการขาดความเข้าใจหรือความคาดหวังที่แท้จริงของเจ้าของสุนัขเป็นตัวทำให้สุนัขเหล่านี้ตกอยู่ในความเสี่ยงที่จะถูกทอดทิ้ง เราสามารถใช้การออกกฎหมายควบคุมไปกับการบังคับใช้กฎหมายโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงสภาพของร้านค้าเหล่านี้ และสวัสดิภาพของสัตว์ที่เกี่ยวข้อง กฎหมายจะต้องกำหนดให้ร้านค้าให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดูแลและรับผิดชอบต่อสุนัขในฐานะเจ้าของสัตว์เลี้ยงที่ถูกทอดทิ้ง เราสามารถใช้วิธีการให้ความรู้เพื่อให้ผู้ที่กำลังมองหาสุนัขทราบทางเลือกที่มีขณะหาสัตว์เลี้ยงตัวใหม่ รวมถึงศูนย์หาบ้านใหม่อีกด้วย ร้านค้าควรทราบว่าการขาดความหวังว่าจะได้รับสุนัขที่สามารถเข้าสังคมได้ดีและมีสุขภาพดี

การเข้าถึงปัจจัยยังชีพ

เป้าหมาย : เพื่อลดการเข้าถึงทรัพยากรที่อาจส่งเสริมให้สุนัขออกไปเร่ร่อน และเพื่อใช้วิธีการปรับปรุงทรัพยากรในพื้นที่เพื่อลดจำนวนประชากรสุนัขเร่ร่อนในพื้นที่

โดยทั่วไปสุนัขมักได้รับปัจจัยยังชีพ (อาทิ อาหาร น้ำ และที่พัก) ที่เจ้าของจัดหาให้โดยตรงภายในบริเวณที่กักขังในบ้านเรือนหรือจากสาธารณะขณะเร่ร่อน ระดับของการพึ่งพาทรัพยากรสาธารณะเพื่อความอยู่รอดขึ้นอยู่กับระดับการดูแลที่ได้รับจากเจ้าของ สุนัขมีเจ้าของบางตัวได้รับการสนับสนุนให้ออกไปเร่ร่อนเนื่องจากโอกาสในการเข้าถึงยังชีพที่ได้จากสาธารณะ แต่ไม่ได้อาศัยปัจจัยเหล่านี้เพื่อการอยู่รอด ขณะที่สุนัขที่ไม่มีเจ้าของหรือเจ้าของไม่เอาใจใส่ดูแลและพึ่งพาปัจจัยที่ได้จากสาธารณะนี้อย่างสิ้นเชิงในการอยู่รอด การเปลี่ยนแปลงวิธีการเข้าถึงยังชีพจากสาธารณะนี้ส่งผลต่อประชากรสุนัขเร่ร่อนโดยปิดโอกาสในการออกไปเร่ร่อนของสุนัข อย่างไรก็ตาม การดำเนินการดังกล่าวอาจลดโอกาสรอดชีวิตของสุนัขที่พึ่งพาปัจจัยสาธารณะเหล่านี้ได้

ประเด็นที่ควรพิจารณาขณะสำรวจปัจจัยในข้อนี้

- ก. ห้ามใช้การแทรกแซงโดยการลดการเข้าถึงยังชีพเพียงอย่างเดียว สำหรับสัตว์ที่ถูกระบุว่าพึ่งพาปัจจัยสาธารณะเพื่อการอยู่รอด การเปลี่ยนแปลงโอกาสในการเข้าถึงเหล่านี้ (ด้วยมาตรการต่างๆ เช่น เปลี่ยนวิธีเก็บขยะ) ควรทำร่วมกับการลดประชากรสุนัขในกลุ่มนี้ หรือโดยการจัดเตรียมปัจจัยทางเลือกให้แก่สัตว์เหล่านี้
- ข. การปรับปรุงวิธีการเก็บขยะและวิธีการทำลายสามารถลดจุดเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็ก กับสุนัขเร่ร่อน
- ค. ในบางสถานการณ์ แหล่งอาหารหลักคืออาหารที่มนุษย์ตั้งใจนำไปเลี้ยงสัตว์ มากกว่าจะเป็นเศษขยะ (การให้อาหารทางอ้อม) แรงจูงใจของการให้อาหารสัตว์อาจแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่และแต่ละบุคคล และเราควรทำความเข้าใจประเด็นดังกล่าว และนำมาพิจารณาหากกำลังพยายามครอบงำพฤติกรรมกรให้อาหารของมนุษย์ ตัวอย่างดูข้อ ง. ถัดไป การให้ความรู้มีบทบาทสำคัญในการครอบงำพฤติกรรมนี้ การลดประชากรสุนัขอาจนำไปสู่การลดอาหารโดยอัตโนมัติเนื่องจากถ้าไม่มีสุนัข คนก็จะไม่ต้องให้อาหารสุนัข
- ง. การเปลี่ยนแปลงการเข้าถึงยังชีพในบางพื้นที่ยังสามารถใช้เพื่อแก้ไขการแพร่กระจายประชากรสุนัข เช่น สวนสาธารณะที่ประชาชนไม่ต้องการให้มีสุนัขจรจัดเพนพานอาจใช้วิธีการกำจัดแหล่งอาหาร เช่น ใช้ถังขยะชนิดที่สัตว์ไม่สามารถคุ้ยเขี่ยได้ และห้ามมิให้คนให้อาหารสุนัขในพื้นที่ดังกล่าว กฎหมายของบางประเทศจำกัดพื้นที่ที่อนุญาตให้สุนัขสามารถออกกำลังกายหรือเร่ร่อนได้อย่างอิสระ เจ้าหน้าที่สิ่งแวดล้อมหรือเจ้าหน้าที่ชุมชนสามารถบังคับใช้กฎเหล่านี้ได้

ปัจจัยที่มุ่งใจให้คนควบคุมประชากรสัตว์

โรคสัตว์สู่คน (โรคที่สามารถติดต่อจากสัตว์สู่มนุษย์)

เป้าหมาย : เพื่อลดความเสี่ยงที่ประชากรสุนัขจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพของมนุษย์และสุขภาพของสัตว์อื่น

โรคสัตว์สู่คนมักเป็นสาเหตุหลักของความวิตกกังวลเกี่ยวกับปัญหาประชากรสัตว์เร่ร่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นและภาครัฐซึ่งรับผิดชอบงานด้านสาธารณสุข เนื่องจากโรคพิษสุนัขบ้าเป็นโรคที่ทำให้ถึงแก่ชีวิต ซึ่งมีสุนัขเป็นพาหะหลักของการถ่ายทอดสู่คน การควบคุมโรคพิษสุนัขบ้ามักเป็นแรงจูงใจสำคัญของการควบคุมประชากรสุนัข

ประเด็นที่จำเป็นต้องพิจารณาในการสำรวจปัจจัยนี้

- ก. ไม่ควรทอดทิ้งเรื่องความสำคัญของการควบคุมโรคสัตว์สู่คนกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข สิ่งสำคัญคือควรค้นหาวิธีการควบคุมโรคสัตว์สู่คนที่มีประสิทธิภาพไปพร้อมกับการรักษาความเป็นกลางหรือ แม้แต่เลือกที่จะเน้นการสวัสดิภาพสัตว์
- ข. โรคสัตว์สู่คนเป็นความวิตกกังวลของสาธารณะ และคนอาจมีพฤติกรรมที่โหดร้ายต่อสุนัขเนื่องจากความหวาดกลัวโรคสัตว์สู่คน เช่น โรคพิษสุนัขบ้า การควบคุมโรคสัตว์สู่คนและการแสดงหลักฐานที่ชัดเจนถึงการควบคุมนี้ (เช่น สวมปลอกคอสีแดงเพื่อระบุว่าเพิ่งฉีดวัคซีน) ให้สาธารณะรับรู้ อาจช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นและลดพฤติกรรมที่ก้าวร้าวต่อสุนัข
- ค. ในบางสถานการณ์ อาจดีกว่าหากแนะนำให้มีการควบคุมโรคสัตว์สู่คนที่ดีขึ้นเพื่อรักษาความเชื่อมั่นของสาธารณะก่อน แล้วจึงตามด้วยองค์ประกอบในการควบคุมประชากรสุนัขอื่นๆ เช่น การทำหมันหรือการดูแลสุขภาพที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม โครงการควบคุมประชากรสุนัขที่ครอบคลุมที่ดำเนินควบคู่ไปกับการควบคุมโรคสัตว์สู่คนเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด

การเข้าถึงปัจจัยยังชีพโดยการคุ้ยถังขยะของสุนัข
ในประเทศเปรู

ง. พิจารณาความเสี่ยงการถ่ายทอดโรคสัตว์สู่คนแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการแทรกแซงการควบคุมประชากร ยกตัวอย่างเช่น สุนัขที่เสียชีวิตเนื่องจากโรคพิษสุนัขบ้าสามารถขับไวรัสออกทางน้ำลายสูงสุดถึง 2 สัปดาห์ก่อนจะแสดงอาการ ผู้ที่ทำงานใกล้ชิดกับสุนัขทุกคนจะต้องได้รับการฝึกอบรมและได้รับอุปกรณ์และยาป้องกันที่เหมาะสม

ประชากรสุนัขจรจัดในปัจจุบัน

เป้าหมาย : เพื่อลดความเสี่ยงที่ประชากรสุนัขจรจัดในปัจจุบันมีต่อชุมชน และเพื่อมิให้สวัสดิภาพของประชากรสุนัขในปัจจุบันอยู่ในระดับที่ต่ำ

ประชากรสุนัขเร่ร่อนในปัจจุบันอาจสร้างความขัดแย้งระหว่างมนุษย์และสัตว์ (นอกจากโรคสัตว์สู่คน) และอาจเป็นปัญหาด้านสวัสดิภาพสัตว์ที่สร้างแรงจูงใจได้อย่างชัดเจน ในหลายๆ สถานการณ์ จำเป็นต้องมีการระบุถึงปัญหาประชากรสุนัขเร่ร่อนในปัจจุบันด้วยเหตุผลด้านแรงกดดันจากสาธารณะ สาธารณสุข และสวัสดิภาพของตัวสัตว์เอง วิธีที่ดีที่สุดในการกล่าวถึงประชากรสุนัขนี้จะขึ้นอยู่กับชุมชนมนุษย์ในท้องถิ่นนั้นๆ รวมไปถึงตัวประชากรสุนัขเอง

ประเด็นต่างๆ ที่ควรพิจารณาขณะสำรวจปัจจัยข้อนี้

ก. การระบุความขัดแย้งระหว่างมนุษย์และสัตว์อยู่จุดไหน รวมถึงเหตุผลของความขัดแย้งเป็นสิ่งที่จำเป็น การแก้ปัญหาความขัดแย้งบางปัญหาอาจสามารถทำได้โดยวิธีอื่นๆ นอกเหนือจากที่ระบุในหัวข้อการลดประชากร เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการถูกสุนัขกัด หรือ การกำหนดเขตปลอดสุนัขในพื้นที่ที่มีโอกาสเกิดความขัดแย้ง

ข. ประเด็นความขัดแย้งระหว่างคนและสัตว์ และสวัสดิภาพสัตว์มักมีการกล่าวโทษว่าเกิดจากประชากรสุนัขเร่ร่อนที่ไม่มีเจ้าของ ขณะที่ในความเป็นจริง สุนัขเร่ร่อนจำนวนมากมีเจ้าของหรือถูกเจ้าของคนก่อนทอดทิ้ง การแก้ไขปัญหारेื่องความรับผิดชอบของเจ้าของสัตว์เลี้ยงและการนำวิธีการขึ้นทะเบียนและทำบัตรประจำตัวสุนัขเป็นวิธีที่ใช้รับมือปัญหานี้ได้ คุณสามารถอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้จากตอน ค

ค. อาจมีความเป็นไปได้ที่จะจัดหาบ้านใหม่ให้แก่สุนัขในชุมชน ซึ่งทำให้สุนัขเร่ร่อนที่ไม่มีเจ้าของได้มีเจ้าของที่มีความรับผิดชอบ ในกรณีนี้ อาจจำเป็นต้องมีการตั้งศูนย์หาบ้านใหม่หรือระบบการอุปการะแม้ว่าการดำเนินการดังกล่าวจำเป็นต้องทำอย่างรอบคอบหรือมีเช่นนั้นศูนย์เหล่านี้จะต้องไม่สร้างปัญหาด้านสวัสดิภาพสัตว์เสียเอง ศูนย์หาบ้านใหม่อาจต้องการเงินและเวลาในการดำเนินการเป็นจำนวนมาก ดังนั้นวิธีที่ดีที่สุดคือการสำรวจหาทางเลือกที่สร้างสรรค์ก่อนลงมือก่อตั้งศูนย์อย่างเป็นทางการ ดูรายละเอียดหัวข้อนี้เพิ่มเติมในหัวข้อ ค

ง. ในบางกรณีการสร้างศูนย์หาบ้านใหม่ในพื้นที่อาจเป็นไปได้หรือไม่หรือเป็นไปได้น้อยมาก ในสถานการณ์นี้ให้พิจารณาสวัสดิภาพของสัตว์เป็นหลัก ในหลายๆ กรณีสภาพสวัสดิภาพสัตว์ที่ไม่ดีหรือแรงกดดันของสังคมอาจทำให้สัตว์เหล่านี้ถูกกำจัด หากสัตว์ป่วย ได้รับบาดเจ็บหรือมีปัญหาด้านพฤติกรรมอย่างรุนแรง เช่นมีอาการก้าวร้าว การุณยฆาตเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด หากไม่มีบ้าน การุณยฆาตอาจดีกว่าอยู่ในบ้านสุนัขเป็นเวลานานด้วยเหตุผลด้านสวัสดิภาพสัตว์ เนื่องจากการหาบ้านสุนัขโดยไม่ให้มีปัญหานั้นยากและมีราคาแพงในระยะยาว

จ. หากสวัสดิภาพสุนัขโดยทั่วไปดีและชุมชนในท้องถิ่นยอมรับได้ เป็นไปได้ว่าเราจะสามารถแนะนำมาตรการควบคุมสุนัขที่แหล่งแบบผสมผสาน อาทิ การฉีดวัคซีนประชากรเพื่อควบคุมมิให้สุนัขเป็นพาหะโรคพิษสุนัขบ้า การใช้ "รถพยาบาล" เพื่อจับสัตว์ที่บาดเจ็บ ป่วย หรือก้าวร้าวเพื่อทำการุณยฆาต การดูแลพื้นที่ปลอดสุนัขด้วยการเก็บขยะและดูแลรั้วให้อยู่ในสภาพดี มาตรการเหล่านี้ควรใช้ร่วมกับมาตรการที่ออกแบบเพื่อแก้ไขแหล่งประชากรเหล่านี้ รายละเอียดเพิ่มเติมโปรดดูหัวข้อ ค

ฉ. มักมีการใช้วิธีการสังหารหมู่สุนัขด้วยวิธีที่ปราศจากมนุษยธรรมในการควบคุมประชากรสุนัข มีเหตุผลหลายประการที่เราไม่สมควรใช้วิธีการดังกล่าว การสังหารสุนัขเร่ร่อนไม่ใช่การแก้ปัญหาที่มาของสัตว์ และแน่นอนว่าจำเป็นต้องทำซ้ำไม่จบ วิธีการนี้ยังถูกต่อต้านจากทั้งภายในและภายนอก เนื่องจากการปฏิบัติอย่างไร้มนุษยธรรมต่อสัตว์ที่มีความรู้สึกถูกมองว่าเป็นปัญหาทางจริยธรรม โดยเฉพาะเมื่อมีทางเลือกที่ไม่ขัดต่อหลักมนุษยธรรมอยู่ หากวิธีการที่ไร้มนุษยธรรม เช่น การวางยาพิษ ยังเป็นวิธีการที่ไม่เจาะจง ซึ่งทำให้เกิดความเสี่ยงต่อสิ่งมีชีวิตที่ไม่ใช่เป้าหมาย สัตว์เลี้ยงอื่นๆ รวมไปถึงมนุษย์ ไม่มีหลักฐานยืนยันว่าการสังหารช่วยลดโรคพิษสุนัขบ้า (ดูกรณีศึกษา 2) และอาจกลายเป็นการผลักดันให้เจ้าของสุนัขไม่เข้าร่วมกับโครงการป้องกันพิษสุนัขบ้าที่หน่วยงานที่ใช้วิธีการสังหารไม่เลือกหน้า

มีข้อเสนอแนะว่าในบางกรณีการสังหารหมู่อาจทำให้สัตว์ที่รอดชีวิตหลบหนีไปยังพื้นที่ว่างใหม่ซึ่งอาจทำให้เกิดความเสี่ยงต่อโรคพิษสุนัขบ้าเพิ่มขึ้นจากการอพยพของสัตว์เหล่านั้น นอกจากนี้ยังมีการตั้งสมมติฐานว่าในสถานการณ์ที่การแพร่พันธุ์ถูกจำกัดเนื่องจากการเข้าถึงปัจจัยยังชีพ การลดลงอย่างฉับพลันของสัตว์เนื่องจากการสังหารหมู่อาจทำให้สัตว์ที่เหลือสามารถเข้าถึงปัจจัยยังชีพได้มากขึ้น และอาจแพร่พันธุ์ได้มากขึ้นซึ่งอาจทำให้สัตว์รอดชีวิตได้มากขึ้น จนกระทั่งแทนที่สัตว์ที่ถูกสังหารได้อย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตามจนถึงทุกวันนี้เรายังไม่มีข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงผลดังกล่าว

กรณีศึกษา 2

ตัวอย่างของการสังหารหมู่เพื่อการควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าที่ไม่ได้ผล

ฟลอเรสเป็นเกาะของประเทศอินโดนีเซียที่ตั้งอยู่โดดเดี่ยวปลอดโรคพิษสุนัขบ้าจนกระทั่งเกิดการระบาดของโรคพิษสุนัขบ้าโดยมีสุนัขเป็นพาหะส่งผลให้มีคนเสียชีวิตอย่างน้อย 113 ราย การระบาดเริ่มต้นจากสุนัข 3 ตัวถูกนำเข้าจากเกาะสลาเวซีที่มีการระบาดของโรคพิษสุนัขบ้าในเดือนกันยายน 2540 เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นรับมือด้วยการทำการสังหารหมู่สุนัขในต้นปี 2541 รวบรวมได้ 70 ของสุนัขในพื้นที่ที่เกิดโรคพิษสุนัขบ้าถูกสังหารในปีนั้น แต่โรคพิษสุนัขบ้าที่มีสุนัขเป็นพาหะยังคงมีอยู่ในเกาะฟลอเรส ณ ขณะที่มีการเผยแพร่ผลการศึกษาดังกล่าว (มิถุนายน 2547)

จากงานของ Windiyaningsih et al (2004) การระบาดของโรคพิษสุนัขบ้าบนเกาะฟลอเรส ประเทศอินโดนีเซีย (2541-2546) วารสารแพทยสมาคมแห่งประเทศไทย 87 (11), 1-5

ค. องค์ประกอบของโครงการควบคุมประชากรสุนัขที่ครอบคลุม : การเลือกส่วนผสมที่เหมาะสมกับสถานการณ์

โครงการควบคุมประชากรสุนัขที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีแนวทางการดำเนินการที่ครอบคลุม โดยหลักการแล้ว โครงการจะต้องประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านการควบคุมประชากรสุนัข องค์การภาคเอกชนควรทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่เพื่อกำหนดขอบเขตการสนับสนุนโครงการและสร้างความแตกต่างให้มากที่สุด เลือกกิจกรรมทั้งหมดจากลำดับความสำคัญที่จัดไว้ในขั้นตอนการประเมินความจำเป็นเบื้องต้น เนื้อหาในตอนนี้จะกล่าวถึงขอบเขตขององค์ประกอบที่ช่วยสร้างโครงการควบคุมประชากรสุนัขที่ครอบคลุม

การให้ความรู้

ในระยะยาว การให้ความรู้เป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการจัดการอย่างครอบคลุม เนื่องจากพฤติกรรมของมนุษย์เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการเคลื่อนไหวของประชากรสุนัข (ดูหัวข้อ ข) โดยทั่วไป การให้ความรู้จะต้องส่งเสริมให้เจ้าของสุนัขมีความรับผิดชอบในการควบคุมประชากรสุนัขมากยิ่งขึ้น ตลอดจนให้ความเอาใจใส่ดูแลและสวัสดิภาพแก่สุนัขแต่ละตัวอย่างดี อย่างไรก็ตาม ในระยะต่างๆ เนื้อหาของการให้ความรู้ที่ควรถูกหยิบยกขึ้นมาเน้นความสำคัญจะแตกต่างกันไป เช่น การป้องกันสุนัขกัด การเลือกและการดูแลสุนัข ความคาดหวังที่แท้จริงของเจ้าของสุนัข การประชาสัมพันธ์ความสำคัญ และการเข้าถึง การรักษาเพื่อป้องกัน และความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมตามธรรมชาติและพฤติกรรมที่ผิดปกติของสุนัข

ประเด็นที่ควรพิจารณาขณะใช้อองค์ประกอบนี้

ก. การริเริ่มการให้ความรู้ควรได้รับการพัฒนาภายใต้ความร่วมมือของสถาบันการศึกษาในพื้นที่และจัดทำขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญที่ผ่านการอบรม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายสามารถให้คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหาและผลักดันโครงการ แต่การส่งมอบความรู้ควรทำภายใต้การสนับสนุนของผู้เชี่ยวชาญ

กรณีศึกษา 3

ตัวอย่างของแผนการให้ความรู้

หลังจากเหตุการณ์สึนามิในปี 2547 Blue Paw Trust เริ่มแผนการให้ความรู้พร้อมกับเปิดคลินิกรักษาสัตว์เคลื่อนที่ทางชายฝั่งทางตอนใต้และตะวันออกของศรีลังกา แผนนี้เกี่ยวกับการแจกใบปลิวเกี่ยวกับวิธีการดูแลสุนัขและแมว , การพูดคุยที่ศูนย์ชุมชน และโรงเรียนในท้องถิ่น และการแลกเปลี่ยนความเห็นระหว่างสมาชิกทีมสัตวแพทย์และสัตวแพทย์ที่คลินิก และงานส่วนหลังนี้เกี่ยวกับการแนะนำให้เจ้าของรู้จักกับสัตวแพทย์ประจำพื้นที่ของตน ซึ่งได้เข้าร่วมกับคลินิกเพื่อสนับสนุนแผนการดังกล่าวและทำความเข้าใจความคุ้นเคยกับเทคนิคการผ่าตัดทำหมัน

การริเริ่มให้ความรู้ที่วางแผนและออกแบบโดยได้รับข้อมูลจากโรงเรียนและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น (ผู้ตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข) และเข้าร่วมกับกลุ่มสวัสดิการสัตว์อื่นๆ ในท้องถิ่น

ข. สิ่งสำคัญคือการเข้าร่วมกับแหล่งให้ความรู้เกี่ยวกับสุนัขที่เป็นไปได้ทุกๆ แหล่งเพื่อให้มีการสื่อสารข้อมูลออกไปอย่างสม่ำเสมอ โดยหลักการแล้วแหล่งให้ความรู้ ได้แก่ กลุ่มสวัสดิภาพสัตว์ ผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์ โรงเรียนหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย และสื่อ (รวมถึงกลุ่มสื่อเฉพาะด้านสัตว์) และจะต้องจัดให้มีองค์กรหนึ่งรับหน้าที่ประสานงานโดยเฉพาะ

ค. สัตวแพทย์และนักศึกษาคณะสัตวแพทย์อาจจำเป็นต้องพยายามผลักดันให้มีการให้ความรู้เฉพาะด้านที่เกี่ยวกับการควบคุมประชากร ได้แก่

- เหตุผลเบื้องหลังหรือคำชี้แจงในการควบคุมประชากร
- บทบาทที่เกี่ยวข้องในปัญหาสาธารณสุข
- วิธีการควบคุมการแพร่พันธุ์
- ข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของที่มีความรับผิดชอบสำหรับลูกค้า
- วิธีการแยกขาด
- ลักษณะที่สัตว์แพทย์และนักศึกษาเข้าไปมีบทบาทและข้อดีจากโครงการควบคุมประชากรในเชิงรุกที่ส่งเสริมให้มีการดูแลสุนัขอย่างรับผิดชอบและการดูแลของสัตวแพทย์โดยทั่วไป

ง. วิธีการสื่อสารข้อมูลอาจทำได้หลายทาง อาทิ

- การสัมมนาอย่างเป็นทางการและแบบเรียนที่จัดทำขึ้นในโรงเรียน
- ใบปลิว และ แผ่นพับ ที่ แจก ให้ ผู้อ่าน ที่เป็น กลุ่มเป้าหมาย
- การยกประเด็นขึ้นเสนอต่อสาธารณะผ่านหนังสือพิมพ์ กระดานข่าว วิทยุและโทรทัศน์
- การชักชวนประชาชนเข้าแลกเปลี่ยนความเห็นโดยตรงในฐานะส่วนหนึ่งของแผนการที่จัดทำขึ้นโดยรับฟังข้อมูลจากชุมชน (ดูกรณีศึกษา 3)

จ. การให้ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมประชากรสุนัขกว่าจะได้ผลเป็นรูปธรรมต้องใช้เวลา ดังนั้นวิธีการติดตามและประเมินผลจำเป็นต้องกำหนดดัชนีวัดผลระยะสั้นและระยะยาว การพิจารณาผลที่ได้จะแบ่งออกเป็น 3 ระดับได้แก่ ความรู้และทักษะที่ได้รับเพิ่มขึ้น, การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมลัทธิ

การออกกฎหมาย

โครงการควบคุมประชากรสุนัขนอกจากจำเป็นต้องสอดคล้องกับแนวทางการออกกฎหมาย และยังคงได้รับการรองรับและผลักดันจากกฎหมาย กฎหมายมีความสำคัญต่อความยั่งยืนของโครงการฯ และสามารถใช้เป็นเครื่องมือรับประกันว่าการควบคุมประชากรสุนัขจะเป็นไปตามหลักมนุษยธรรม กฎหมายที่เกี่ยวข้องอาจเป็นกฎหมายระดับประเทศหรือท้องถิ่น และอาจมีอยู่กระจัดกระจายอยู่ทั่วไปในกฎหมายประมวลกฎหมายและพรบ.ฉบับต่างๆ นโยบายที่ร่างขึ้นมายังอาจใช้เป็นเครื่องมือ และมีผลต่อความสำคัญหรือวิธีการบังคับใช้กฎหมาย

การเปลี่ยนแปลงกฎเป็นเรื่องใหญ่และกินเวลานาน

ประเด็นที่ควรพิจารณาขณะใช้ของค์ประกอบนี้

ก. รักษาสมดุลระหว่างกฎหมายที่ชัดเจนและกฎหมายที่เข้มงวดซึ่งไม่ยอมให้วิธีการปฏิบัติในการควบคุมประชากรเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัย

ข. พิจารณากำหนดเวลาในการร่างกฎหมายใหม่อย่างระมัดระวังจากประสบการณ์ที่ได้จากประเทศอื่นๆ และผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง ใช้กระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าร่วม รวมถึงการประเมินผลข้อมูลที่ได้และรวบรวมใหม่จากแหล่งข้อมูลหลายๆ แหล่ง

ค. การเปลี่ยนแปลงกฎหมายทำได้ยาก ดังนั้นการยกร่างที่ถูกต้องและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ ผลลัพธ์ขั้นสุดท้ายควรสร้างกฎหมายที่ชุมชนมีส่วนร่วม เห็นว่าเหมาะสมและสมเหตุผล มีหน่วยงานที่รับผิดชอบมีส่วนร่วม ได้ผลลัพธ์ด้านสวัสดิภาพสัตว์ตามที่ประสงค์อย่างยั่งยืน

ง. ควรให้เวลาตามสมควรในการสังเกตการเปลี่ยนแปลงสำหรับกฎหมายที่ถูกนำมาใช้ และควรจัดทำหมายเหตุประกอบคำแนะนำล่วงหน้าเพื่อช่วยการตีความ

จ. กฎหมายจะเป็น “เสือกระดาษ” จนกว่าจะมีการประกาศใช้อย่างเป็นแบบแผนและบังคับใช้ การประกาศกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมุ่งไปที่การให้ความรู้และสร้างแรงจูงใจเป็นหลัก ส่วนมาตรการลงโทษนั้นเป็นรองๆ ไป การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายจะต้องมุ่งไปที่ผู้ฟังทุกระดับ ตั้งแต่หน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย (เช่น หมาย ตำรวจ และผู้ตรวจสวัสดิภาพสัตว์) ไปจนถึงผู้มีอาชีพเกี่ยวข้อง (เช่น สัตวแพทย์ และผู้จัดการศูนย์รับรองสุนัข) และเจ้าของสุนัข การบังคับใช้กฎหมายที่ประสบความสำเร็จที่เกิดขึ้นในบางประเทศเกิดจากการใช้ผู้ตรวจสอบสวัสดิภาพสัตว์ (หรือที่เรียกว่า ผู้คุม หรือเจ้าหน้าที่ควบคุมสัตว์) เจ้าหน้าที่เหล่านี้ได้รับการอบรมและมีทรัพยากรพร้อมสำหรับการให้ความรู้ ดูแลสัตว์เมื่อจำเป็น และบังคับใช้กฎหมายด้วยการให้คำแนะนำ ข้อควรระวัง ค่าเตือนและฟ้องคดีในท้ายที่สุด

การขึ้นทะเบียนและการทำบัตรประจำตัว

วิธีที่ได้ผลที่สุดในการเชื่อมโยงเจ้าของสุนัขเข้ากับสุนัขคือการขึ้นทะเบียนและการทำบัตรประจำตัวสุนัขพร้อมๆ กัน วิธีการนี้ช่วยให้เจ้าของเกิดความรู้สึกรับผิดชอบเนื่องจากสัตว์นั้นมีชื่อเจ้าของระบุอยู่ การขึ้นทะเบียน/ทำบัตรประจำตัวเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งสุนัขหลงกลับไปหาเจ้าของและยังเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการบังคับใช้กฎหมาย (รวมถึงกฎหมายการทอดทิ้งสัตว์และการบังคับการฉีดวัคซีนป้องกันพิษสุนัขบ้าอย่างสม่ำเสมอ)

ประเด็นที่ควรพิจารณาขณะใช้ของค์ประกอบนี้ได้แก่

ก. วิธีทำบัตรประจำตัวสัตว์มีอยู่หลายวิธี และวิธีการเหล่านี้สามารถใช้แยกหรือรวมกันได้ วิธีการเหล่านี้แบ่งออกเป็น วิธีการที่ถาวร , ชัดเจนและสัตว์จะต้องถูกฉีดยา/ยาสลับหรือไมขณะใช้วิธีการดังกล่าว วิธีที่นิยมมากที่สุดได้แก่ การฝังไมโครชิป การสัก และการใส่ปลอกคอ/ป้ายชื่อ วิธีที่เหมาะสมที่สุดจะขึ้นอยู่กับสภาพในพื้นที่ส่วนหนึ่งและเหตุผลในการเลือกใช้บัตรประจำตัวดังกล่าวส่วนหนึ่ง

ข. หากมีการทำบัตรประจำตัวถาวรให้แก่ประชากรจำนวนมาก ไมโครชิปถือเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดทางเลือกหนึ่ง เนื่องจากจำนวนการสลับลำดับของตัวเลขในรหัสมีมากพอที่จะจัดสรรให้แก่จำนวนสุนัขทุกตัว เนื่องจากความบกพร่องของมนุษย์ (การเปลี่ยนตำแหน่งตัวเลขและการอ่านตัวเลขไม่ถูกต้อง) มีค่อนข้างน้อยเนื่องจากมีการใช้เครื่องสแกนตัวเลขเพื่ออ่านชิป ไมโครชิปยังมีข้อดีตรงที่เป็นระบบที่เป็นสากล ดังนั้นหากมีการเคลื่อนย้ายสัตว์จากพื้นที่ (หรือประเทศ) หนึ่งไปยังพื้นที่อื่น การระบุตัวสัตว์ก็ยังสามารถทำได้ (ดูกรณีศึกษา 4) ก่อนสร้างระบบไมโครชิป ขอแนะนำให้ตรวจสอบว่าชิปและเครื่องอ่านได้มาตรฐาน ISO

ค. สิ่งสำคัญคือการเก็บข้อมูลการขึ้นทะเบียนและบัตรประจำตัวในฐานข้อมูลกลาง (หรือฐานข้อมูลที่ทำขึ้นต่างหากซึ่งเชื่อมต่อกันได้) ที่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายสามารถเรียกดูได้ (เช่น ผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์ ตำรวจ ผู้คุมสุนัข และศูนย์ดูแลสัตว์ในท้องถิ่น) ระบบข้อมูลนี้จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อให้มีการใช้ระบบเดียวกันทั่วประเทศ

ง. การบังคับขึ้นทะเบียนและทำบัตรประจำตัวสุนัขช่วยทุเลาปัญหาที่ศูนย์รับรองสุนัขต้องประสบ เมื่อสุนัขถูกนำมาที่ศูนย์รับรองมีบัตรประจำตัว ศูนย์สามารถส่งสุนัขกลับไปหาเจ้าของได้ทันที (เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาด้านสวัสดิภาพสำหรับสุนัขและเพื่อลดความเครียดของเจ้าของ) หากไม่มีบัตรประจำตัว สุนัขจะถูกแยกประเภทเป็น “สุนัขไม่มีเจ้าของ” ดังนั้นศูนย์จะสามารถดำเนินการตามนโยบายของศูนย์ (หาบ้านใหม่หรือการุณยฆาต) ต่อไปโดยไม่ต้องรอจนกว่าจะมีเจ้าของมาแสดงตัว ทั้งสองกรณีจะช่วยลดพื้นที่ซึ่งสุนัขที่มีค่า ซึ่งจะช่วยเพิ่มศักยภาพได้

กรณีศึกษา 4

ตัวอย่างระบบการขึ้นทะเบียนและทำบัตรประจำตัวในเอสโตเนีย

รัฐบาลเมืองทาลินเป็นแห่งแรกในเอสโตเนียที่นำระบบการบังคับขึ้นทะเบียนและทำบัตรประจำตัวสุนัขมาใช้ ระบบถูกสร้างขึ้นในเดือนสิงหาคม 2549 เป็นโครงการนำร่อง เมื่อเมืองทาลินได้มอบหมายให้บริษัททำการพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อบันทึกและระบุตัวสัตว์และเจ้าของ

ระเบียบขององค์การบริหารกำหนดไว้ว่าสุนัขทุกตัวจะต้องทำบัตรประจำตัวถาวรโดยให้สัตวแพทย์ฝังไมโครชิป เจ้าของและรายละเอียดของสัตว์จะถูกบันทึกลงในฐานข้อมูลซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐสามารถเรียกดูได้ ทะเบียนสุนัขถูกออกแบบให้มีความครอบคลุมเพื่อที่จะมีการนำระบบเดียวกันนี้ไปใช้ทั่วเอสโตเนีย ระบบ รวมถึงการทำบัตรประจำตัวสัตว์จะต้องออกแบบเพื่อให้สามารถบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพสัตว์ เช่น การฉีดวัคซีนโรคพิษสุนัขบ้า คาดกันว่าในท้ายที่สุดระบบจะถูกใช้เพื่อออกใบเตือนให้แก่เจ้าของเมื่อสุนัขครบกำหนดการฉีดวัคซีนประจำปี เนื่องจากการฉีดวัคซีนโรคพิษสุนัขบ้าเป็นมาตรการบังคับในประเทศเอสโตเนีย

จ. เราสามารถเรียกเก็บค่าขึ้นทะเบียน (เก็บครั้งเดียวหรือรายปี) เพื่อหาเงินทุนสำหรับการดำเนินการด้านอื่นๆ ของโครงการควบคุม แต่จะต้องใช้ความระมัดระวังในการกำหนดตัวเลขที่เหมาะสมเพื่อรักษาสอดคล้องกับการบังคับใช้กฎหมาย หากค่าธรรมเนียมสูงเกินไป เจ้าของอาจหลีกเลี่ยงไม่นำสัตว์มาขึ้นทะเบียน รัฐสามารถกำหนดอัตราค่าขึ้นทะเบียนแบบต่างๆ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้มีการนำสัตว์มาทำหมัน ส่งเสริมให้เจ้าของเลี้ยงสัตว์จำนวนน้อยและไม่พยายามผสมพันธุ์สัตว์

ฉ. อาจมีการใช้วิธีการออกใบอนุญาตหากเจ้าของสามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขบางอย่างที่กำหนดไว้ เช่น หากคนต้องการผสมพันธุ์สัตว์หรือเป็นเจ้าของสุนัขพันธุ์ที่ถูกควบคุม (เช่นสุนัข "อันตราย") และวิธีการดังกล่าวยังสามารถใช้เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของเจ้าของโดยกำหนดให้คนกรอก "ใบรับรองความเป็นเจ้าของสุนัข" ก่อนได้รับใบอนุญาตให้เป็นเจ้าของสุนัข

การทำหมันและการคุมกำเนิด

การควบคุมการแพร่พันธุ์ด้วยวิธีการทำหมันถาวรและการคุมกำเนิดชั่วคราวจะสัมฤทธิ์ผลด้วยวิธีการหลัก 3 วิธีต่อไปนี้

ก. การผ่าตัด : การตัดอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการสืบพันธุ์โดยการวางยาสลบเพื่อทำหมันถาวรและสามารถลดพฤติกรรมทางเพศลงอย่างมาก (โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากทำก่อนสัตว์จะเริ่มโตเข้าสู่วัยผู้ใหญ่) การผ่าตัดจะต้องใช้เทคนิคที่ถูกต้องระหว่างการผ่าตัดจะต้องมีการรักษามาตรฐานของการทำปลอดเชื้อ (การลดหรือการกำจัดความเสี่ยงในการติดเชื้อ) และการจัดการความเจ็บปวดที่ติดต่อลดกระบวนการ ประเมินมาตรฐานกระบวนการเหล่านี้จะสังเกตได้จากการประเมินอาการหลังการผ่าตัดในช่วงระยะเวลาพักฟื้น การผ่าตัดอาจมีราคาสูงในเบื้องต้น แต่ให้ผลลัพธ์ที่ดีในระยะยาว และอาจถือเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพทางต้นทุนเมื่อเทียบกับเวลา การทำหมันด้วยวิธีการผ่าตัดจำเป็นต้องใช้สัตวแพทย์ที่ผ่านการอบรม เครื่องมือและอุปกรณ์พื้นฐาน

ข. การทำหมันและการคุมกำเนิดด้วยสารเคมี : วิธีการเหล่านี้มีข้อจำกัดที่ต้นทุน และในความเป็นจริง การทำหมันด้วยวิธีนี้จำเป็นต้องทำซ้ำและสารเคมีบางชนิดอาจมีผลต่อสวัสดิภาพของสัตว์ ปัจจุบันยังไม่มีการทำหมันหรือการคุมกำเนิดด้วยสารเคมีใด ที่รับประกันผลร้อยเปอร์เซ็นต์หรือไม่มีความเสี่ยงหากใช้กับสุนัขเร่ร่อนที่ไม่ได้มีการติดตามผล อย่างไรก็ตามในอนาคตจะมีการวิจัยค้นคว้าและสารเคมีที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมสำหรับการควบคุมการสืบพันธุ์สำหรับสัตว์คราวละมากๆ สารเคมีส่วนใหญ่จำเป็นต้องทดสอบทางการแพทย์กับสัตว์แต่ละตัวโดยสัตวแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความสามารถในการสืบพันธุ์ก่อนที่จะนำไปใช้และฉีดให้แก่สัตว์อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ซึ่งไม่สามารถเป็นไปได้สำหรับโครงการควบคุมสุนัขส่วนใหญ่ สารเคมีและการคุมกำเนิดเหล่านี้จะต้องใช้ตามคำแนะนำของผู้ผลิต และอาจส่งผลหรือไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางเพศของสัตว์

ค. การคุมกำเนิดโดยวิธีแยกสุนัขเพศเมียที่กำลังติดสัดออกจากสุนัขตัวผู้ : เราสามารถให้ความรู้แก่เจ้าของเพื่อให้เกิดอาการติดสัดของสุนัขเพศเมีย และวางแผนเพื่อแยกสุนัขเพศเมียออกจากสุนัขเพศผู้ระหว่างระยะเวลาดังกล่าว และจะต้องให้ความสำคัญกับสวัสดิภาพของสุนัขทั้งเพศผู้และเพศเมียขณะวางแผนแยกสุนัขเพศเมีย พฤติกรรมทางเพศอาจสร้างปัญหาเนื่องจากสุนัขเพศผู้จะพยายามเข้าหาสุนัขเพศเมีย อย่างไรก็ตามวิธีการแยกสุนัขมีค่าใช้จ่ายน้อย

ที่สุด และไม่จำเป็นต้องใช้แพทย์ผ่าตัดที่ผ่านการอบรมเป็นพิเศษแต่อย่างไร

เมื่อมีการใช้เครื่องมือในการทำหมันและคุมกำเนิด โปรดพิจารณาความทนทานของเครื่องมือ – การควบคุมประชากรสุนัขเป็นปัญหาถาวร ดังนั้นควรมีการพิจารณาเรื่องความทนทานตลอดการออกแบบการแทรกแซง การให้บริการโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายหรือคิดค่าใช้จ่ายต่ำเกินไปโดยไม่มีการอธิบายถึงต้นทุนที่แท้จริง อาจทำให้เจ้าของสุนัขไม่ทราบถึงต้นทุนที่แท้จริงของการสัตวบาล

งานด้านสาธารณสุขและสวัสดิภาพของสุนัขที่มีเจ้าของจำเป็นต้องมีโครงสร้างพื้นฐานด้านสัตวบาลในพื้นที่ หากสถานพยาบาลสัตว์เอกชนในพื้นที่สามารถให้บริการที่น่าพอใจ ขอแนะนำให้ผลักดันให้มีการส่งเสริมและรวมบริการเอกชนเข้าไว้ในโครงการศึกษาจะคัดหรือมองข้ามบริการของเอกชนไปเสีย การดำเนินการดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากตลาดการทำหมันสุนัข "ที่โตขึ้น" ในท้องถิ่น โดยการสนับสนุนข้อดีของการทำหมันและอุดหนุนเงินช่วยเหลือบางส่วน รวมไปถึงส่งเสริมการพัฒนาบริการด้วยการเปิดอบรม (ดูกรณีศึกษา 5)

กรณีศึกษา 5

ตัวอย่างของแผนการพัฒนาร่วมกันการควบคุมประชากรสุนัขที่ยั่งยืนโดยความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในท้องถิ่น

การประเมินประชากรสุนัขในพื้นที่ในเชิงลึกซึ่งได้รวมเอาการประเมินประชากรอย่างเป็นทางการและการนับสุนัขโดยอาศัยข้อมูลจากชุมชนได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งสุนัขจรจัดในเมืองโดมินีกาและทำให้มีการตระหนักถึง "ปัญหา" ผลลัพธ์คือ สภาเมืองประกาศความรับผิดชอบในการบังคับใช้ระเบียบการควบคุมสุนัขชุมชนโดยยึดหลักมนุษยธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ จากนั้นสภาเมืองได้ขอให้ IFAW ส่งเสริมแผนสำหรับชุมชนโดยการให้ความช่วยเหลือด้านสัตวบาลในเบื้องต้น (รวมถึงการทำหมัน) และการให้ความรู้ภายใต้แผนการให้บริการแบบเคาะประตูบ้านซึ่งอาศัยข้อมูลจากการประเมินผลที่ทำขึ้น เป้าหมายคือการจำกัดจำนวนประชากรสุนัขเร่ร่อนที่แหล่ง และการระบุปัญหาด้านสวัสดิภาพที่ส่งผลกระทบต่อสุนัขที่มีเจ้าของ เช่น การทอดทิ้งสุนัข การกักขังสุนัขอย่างไม่ถูกวิธีและสุขภาพที่ไม่ดี เป้าหมายของโครงการคือการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้นำชุมชน จากนั้นสัตวแพทย์ในพื้นที่จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ

หลังจากการฝึกอบรมที่จัดขึ้นในโดมินีกาและในต่างประเทศ เจ้าหน้าที่ IFAW จากสหรัฐและสหราชอาณาจักร ได้ให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องแก่เจ้าหน้าที่และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลักในท้องถิ่น รวมถึงระดับด้านการสัตวบาลที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นแต่สอดคล้องกับมาตรฐานระดับนานาชาติ ผ่านกระบวนการนี้ ชุมชน ผู้ประกอบวิชาชีพบำบัดสัตว์ และสภาเมืองจะสามารถใช้องค์ประกอบของโครงการนี้ทั้งหมดได้ในระยะยาว สำหรับการอภิปรายผลลัพธ์ของแบบสอบถามที่ทำขึ้นสำหรับชุมชน ดู Davis et al (2007) การสังเกตการณ์เบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะของประชากรสุนัขในโรโซ โดมินีกา JAAWS,10(2) 141-151

สถานที่รับรองสุนัขและศูนย์หาบ้านใหม่

การสร้างบ้านรับรองสุนัขหลงทางไม่ใช่การแก้ปัญหาสุนัขเร่ร่อนในระยะยาว แต่อาจทำให้ปัญหาแย่ลงไปอีก เนื่องจากสถานที่รับรองสุนัขกลายเป็นช่องทางให้เจ้าของสัตว์เลี้ยงทิ้งสัตว์เลี้ยงของตนมากกว่าจะคิดเรื่องการไปรับสุนัขมาเลี้ยง นอกจากนี้ศูนย์หาบ้านใหม่ยังอาจต้องใช้ทั้งเงินและเวลาในการดำเนินงาน ดังนั้นจึงควรหาทางเลือกที่สร้างสรรค์ก่อนที่จะตัดสินใจสร้างขึ้นมา ยกตัวอย่างเช่น ระบบการอุปถัมภ์จะช่วยให้ศูนย์เหล่านี้ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ามากขึ้น รวมทั้งให้สวัสดิภาพที่ดีแก่สัตว์ (ดูกรณีตัวอย่าง 6) นอกจากการสร้างศูนย์หาบ้านใหม่ ซึ่งแก้ปัญหาเรื่องของการถูกทิ้ง มิใช่ที่ต้นเหตุแล้ว การแก้ปัญหาควรมุ่งไปที่การสร้างควมรับผิดชอบให้เจ้าของ ซึ่งจะเป็นวิธีที่ช่วยลดการทอดทิ้งสัตว์เลี้ยงลง

กรณีศึกษา 6

ตัวอย่างทางเลือกของศูนย์หาบ้านใหม่

ในเมืองทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีประชากรมนุษย์อาศัยอยู่หนาแน่นที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ประชากรสุนัขจรจัดขนาดใหญ่ และความสามารถในการระดมทุนต่ำ ศูนย์รับรองสุนัขแน่นทึบหลักไปด้วยสุนัขอย่างรวดเร็ว หลากๆ กรณี การขาดแหล่งเงินและอุปสงค์ที่ต่อเนื่องทำให้มาตรฐานการดูแลสัตว์ตกต่ำลง ส่งผลให้สัตว์ต้องอยู่ในภาวะลำบากและเจ้าหน้าที่เกิดความเครียด ในฐานะทางเลือกหนึ่ง องค์กรใหม่ที่มุ่งเน้นไปที่การสร้างระบบอุปถัมภ์ที่ให้อาสาสมัครเข้ามารับสุนัขและแมวที่ถูกทอดทิ้งไปอยู่ที่บ้านชั่วคราว ส่งองค์กรดังกล่าวให้การสนับสนุนสัตว์ โดยจ่ายค่ารักษาพยาบาล ค่าฉีดวัคซีน และค่าทำหมันทั้งหมด จนกว่าสัตว์จะได้บ้านใหม่ ในปีแรกองค์กรได้สร้างเครือข่ายบ้านอุปถัมภ์มากกว่า 40 หลัง โดยมีเป้าหมายจะผลัดกันให้ถึง 100 หลังภายในปีที่สอง สัตว์จะหาบ้านใหม่ผ่านทางอินเตอร์เน็ตและเครือข่ายสามารถหาบ้านให้สัตว์ได้มากกว่าที่ศูนย์เคยทำได้ สัตว์ทุกตัวได้บ้านที่เหมาะสมและมีสภาพเหมาะสมและแผนดังกล่าวมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการและบริหารต่ำกว่าบ้านพักสัตว์มาก องค์กรใหม่นี้ประสบความสำเร็จในเมืองดังกล่าวขณะที่โครงการหลายๆ โครงการที่คล้ายคลึงกันล้มเหลว

จาก คำแนะนำในการออกแบบและบริหารบ้านพักรับรองสัตว์ RSPAC International , 2006

หากมีศูนย์สำหรับรับรองสัตว์เร่ร่อนที่จับได้ซึ่งก่อตั้งตามกฎหมายและมีการสังเกตพบสัตว์ต้องสงสัยว่าจะเป็นโรคกลัวน้ำ (ที่อาจดำเนินการโดยองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นและ/หรือได้รับเงินอุดหนุน) การปรับปรุงและขยายศูนย์ที่มีอยู่ออกไปอาจคุ้มค่ากว่าสร้างศูนย์แห่งใหม่

ประเด็นที่ควรพิจารณาเมื่อใช้องค์ประกอบนี้

ก. การเขียนนโยบายจะต้องครอบคลุมประเด็นต่างๆที่มีความสำคัญ อาทิ การทำหมัน การหาบ้านใหม่ ความสามารถในการรองรับ (จำนวนสัตว์/กรงและ จำนวนทั้งหมดของสัตว์ที่รองรับได้และวิธีการดำเนินการเมื่อศูนย์เต็ม) และการ усыновление ประเด็นเหล่านี้จะต้องคิดถึงสวัสดิภาพสัตว์แต่ละตัว ผลกระทบต่อต้นทุน เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถานที่รับรอง/ศูนย์ และผลกระทบของสถานที่รับรอง/ศูนย์ต่อประเด็นด้านการควบคุมประชากรสุนัขในระยะยาว รวมถึงความรับผิดชอบของเจ้าของสัตว์เลี้ยงเป็นหลัก เนื่องจากประเด็นนี้เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านความรู้สึกซึ่งจะมีผลกระทบต่อนโยบายที่เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายจะตกลงร่วมกันตั้งแต่แรกเริ่ม เจ้าหน้าที่ใหม่ทุกคนจะต้องเข้าใจนโยบายอย่างชัดเจน และได้รับคำชี้แจงที่ตั้งอยู่บนเหตุผล

ตัวอย่างที่ 1 : มีการตกลงนโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติในการประเมินสุขภาพและพฤติกรรมของสุนัขแต่ละตัวอย่างชัดเจนร่วมกันโดยยึดแนวทางของบ้านมาตรฐานที่ควรจะเป็นกับบ้านใหม่ที่สามารถจัดหาให้ได้จริง การหาบ้านใหม่ที่ไม่เหมาะสมให้แก่สุนัขอาจทำให้สาธารณชนเกิดความคลางแคลงใจ และนำไปสู่ความสับสนในการรับเลี้ยงที่ไม่ดีต่อไป

ตัวอย่างที่ 2: จากตัวอย่างที่ 1 สุนัขบางตัวไม่เหมาะที่จะหาบ้านใหม่ให้เนื่องจากสุขภาพและ/หรือพฤติกรรม³ และอาจมีบ้านไม่พอสำหรับสุนัขที่มีคุณสมบัติเหมาะสม การรักษาสวัสดิภาพของสุนัขโดยการเลี้ยงในกรงเป็นเวลานานเป็นเรื่องยาก ในสถานการณ์นี้ อาจมีการพิจารณาวิธีการการ усыновление เพื่อประโยชน์ของสุนัขตัวดังกล่าว และเพื่อที่สุนัขตัวนั้นจะได้มีโอกาสได้บ้านใหม่ เพื่อให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างมีมาตรฐาน การกำหนดนโยบายการการ усыновление จะต้องชัดเจนและโปร่งใสสำหรับเจ้าหน้าที่ทุกคนที่เกี่ยวข้อง

ข. ออกแบบระเบียบการสำหรับทุกขั้นตอนของกระบวนการ ตั้งแต่การแยกขังเมื่อสัตว์เดินทางมาถึงไปจนถึงขั้นตอนประจำวัน เช่น การทำความสะอาด ให้อาหาร และวิธีการบันทึกข้อมูลและหาบ้านใหม่

ค. การออกแบบศูนย์จะต้องพิจารณาความจำเป็นด้านสวัสดิภาพสัตว์ รวมถึงความจำเป็นด้านร่างกายและจิตใจ การเลือกสถานที่ที่จะต้องพิจารณาความสะดวกสบายในการเข้าถึง ลักษณะทางกายภาพ บริการ (เช่น แหล่งน้ำหรือที่ระบายน้ำ) เสียงดังรบกวน ใบอนุญาตก่อสร้างและการขยายสถานที่ให้อาคาร

ง. เงินอุดหนุนแก่ศูนย์หาบ้านใหม่เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากศูนย์ยากจะปิดตัวลงอย่างกะทันหัน เงินทุนจะต้องพิจารณาทั้งรายจ่ายที่มีลักษณะเป็นการลงทุนและต้นทุนดำเนินการ เราขอแนะนำว่าจำเป็นต้องมีการคำนวณเพื่อรายจ่ายฝ่ายทุนและต้นทุนดำเนินการเป็นเวลานานหนึ่งปี ก่อนเริ่มสร้างศูนย์

สำหรับรายละเอียดเพิ่มเติมดู: คำแนะนำในการออกแบบและการบริหารบ้านพักรับรองสัตว์ RSPCA International, 2006

3. ดู คำจำกัดความ โดย Asilomar Accords <http://www.asilomaraccords.org/definitions.html>

การดูแล

เมื่อมีการดำเนินงานบ้านพักรับรองสุนัขและศูนย์หรือเครือข่ายหาบ้านใหม่ การดูแลจำเป็นต้องทำอย่างต่อเนื่องทุกวันๆ หรือสัตว์ที่มีปัญหาด้านพฤติกรรมที่ทำให้สัตว์ไม่สามารถหาบ้านใหม่หรือเข้ากับศูนย์โดยมีความเป็นอยู่ที่ดีได้ โครงการควบคุมประชากรที่ประสบความสำเร็จควรจะทำให้เกิดกรณีการทำการดูแลภายใต้สาเหตุข้างต้นนี้เท่านั้น และสามารถหาบ้านใหม่ให้สัตว์ที่มีสุขภาพดีทุกตัวได้ อย่างไรก็ตามในความเป็นจริง ประเทศส่วนใหญ่ไม่สามารถผลักดันให้เกิดสถานการณ์ดังกล่าวได้ทันที แต่จำเป็นต้องมุ่งไปที่แนวทางดังกล่าว โดยยอมรับว่าจำเป็นต้องมีสัตว์ที่มีสุขภาพดีบางตัวที่เข้ารับการดูแลเนื่องจากไม่มีบ้านที่สามารถให้สวัสดิภาพที่ดีแก่สัตว์อย่างเพียงพอ

การดูแลช่วยแก้ที่ปลายเหตุของปัญหาประชากรเท่านั้น แต่ไม่ใช่ที่ต้นเหตุ และไม่ได้ทำให้เกิดการควบคุมประชากร และจะต้องไม่ถูกใช้เป็นมาตรการแก้ไขปัญหายั่งยืนมาตรการเดียวเท่านั้น หากจำเป็นต้องมีการทำการดูแล การกระทำดังกล่าวต้องยึดหลักมนุษยธรรมเพื่อให้แน่ใจว่าสัตว์หมดสติและเสียชีวิตโดยไม่ทรมาน

การฉีดวัคซีนและการกักขัง

การบำบัดเชิงโรคป้องกันช่วยคุ้มครองสุขภาพและสวัสดิภาพของสัตว์ และลดปัญหาโรคสัตว์สู่คน การฉีดวัคซีนโรคพิษสุนัขบ้าเป็นประเด็นที่มีความสำคัญ แต่การฉีดวัคซีนป้องกันโรคอื่นๆ ก็สำคัญที่ต้องทำควบคู่ไปกับการใช้ยาแก้ปวด ยาต้านการอักเสบและ/หรือการบำบัดประจําตัวสุนัข เจ้าของสัตว์เสี่ยงมักเข้าใจความสำคัญของการฉีดวัคซีนและการกักขัง ดังนั้นการเสนอให้บริการเหล่านี้อาจเป็นหนทางที่ง่ายที่สุดในการจูงใจให้เจ้าของแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือเห็นด้วยกับองค์ประกอบอื่นๆ ที่ได้พูดคุยกันในช่วงนี้

ประเด็นที่ควรพิจารณาขณะใช้องค์ประกอบนี้

ก. การฉีดวัคซีนอย่างสม่ำเสมอ (โดยเฉพาะหากครอบคลุมโรคอื่นๆ นอกจากโรคพิษสุนัขบ้า) และการกักขังมีแนวโน้มที่จะทำให้สุขภาพของสัตว์แต่ละตัวดีขึ้น สุนัขเพศเมียที่ไม่เคยผสมพันธุ์สำเร็จอาจมีสุขภาพแข็งแรงจนกระทั่งสามารถตกไข่ได้ นั่นหมายถึงเราจำเป็นต้องพิจารณาและบรรเทาปัญหาด้านความต้องการสืบพันธุ์ที่เพิ่มขึ้น

ข. นอกจากการทำหมันและการคุมกำเนิด เรายังสามารถใช้การบำบัดเชิงป้องกันเพื่อส่งเสริมให้เจ้าของเห็นคุณค่าของการสัตวบาล และเครื่องมือควบคุมประชากรอื่น (เช่น การขึ้นทะเบียนและการทำบัตรประจำตัว) ซึ่งจำเป็นสำหรับสวัสดิภาพสัตว์ในระยะยาว ดังนั้นการค้นหาวิธีการโยกโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่เข้ากับการสัตวบาลเชิงป้องกันจึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง การให้บริการสัตวบาลเชิงป้องกันโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายควรทำด้วยความระมัดระวังและสอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของชุมชน เนื่องจากการไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายหรือไม่มีการชี้แจงให้เข้าใจถึงขอบเขตการอุดหนุนเงินอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงที่เจ้าของจะไม่เห็นคุณค่าของบริการที่ให้กับสัตว์เลี้ยง

การติดปลอกคอประจำตัวสีแดงแก่สุนัขที่ได้รับวัคซีนป้องกันพิษสุนัขบ้าและ

ค. หากให้ผลที่ดี การสัตวบาลเชิงป้องกันจำเป็นต้องทำขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นควรพิจารณาความง่ายในการเข้าถึงบริการเป็นหลัก

การสัตวบาลนี้อาจทำในรูป “หน่วยบริการเคลื่อนที่” (สถานที่รักษาชั่วคราวที่สามารถให้บริการได้คราวละหลายๆ) ที่สามารถดึงดูดใจให้เจ้าของเห็นความสำคัญของการบำบัดเชิงป้องกันและเครื่องมือควบคุมประชากรอื่นๆ อย่างไรก็ตาม วิธีการนี้มีความเสี่ยงในการเกิดปฏิกิริยาก้าวร้าวและการติดโรคระหว่างสุนัขจำนวนมากที่เข้ารับบริการ และจำเป็นต้องมีการจัดการควบคุมการเข้า-ออกอย่างระมัดระวัง โดยใช้เข็มไม่ปนกัน และทำการแยกสุนัขที่ป่วยออก ก่อนให้บริการในรูปแบบดังกล่าว ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบล่วงหน้า วิธีการนี้ยังมีข้อจำกัดด้านระยะทางที่คนทั่วไปจะเดินทางมารับบริการ ดังนั้นควรพิจารณาจำนวนหน่วยบริการเคลื่อนที่ที่สามารถครอบคลุมพื้นที่และจำนวนผู้มารับบริการได้

การส่งเสริมให้มีการบำบัดเชิงป้องกันอย่างสม่ำเสมอ ช่วยให้มีการวินิจฉัยและรักษาโรคที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว

การควบคุมการเข้าถึงปัจจัยยังชีพ

ที่สาธารณะซึ่งสุนัขสามารถเข้าถึงปัจจัยยังชีพได้เป็นแรงจูงใจที่ทำให้สุนัขออกไปเร่ร่อน จำเป็นต้องมีการจำกัดสถานที่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณที่ห้ามสุนัขเข้า (เช่น โรงเรียนและสวนสาธารณะ) ไปหาปัจจัยยังชีพ เพื่อจำกัดการเร่ร่อน การดำเนินการดังกล่าวต้องกระทำอย่างระมัดระวังและใช้ร่วมกับมาตรการลดประชากรสุนัขเร่ร่อนต่างๆ เพื่อมิให้สุนัขเสียชีวิตเพราะอดอาหารเนื่องจากการกักขังแหล่งอาหารหรืออพยพไปยังพื้นที่อื่นเพื่อหาแหล่งอาหารใหม่ การควบคุมการเข้าถึงปัจจัยยังชีพสามารถประสบความสำเร็จได้โดย

ก. กำจัดขยะออกจากบ้านเรือนและถังขยะสาธารณะอย่างสม่ำเสมอ

ข. ทำรั้วกันสถานที่เก็บขยะและกำจัดขยะ

ค. ควบคุมการกำจัดเครื่องในและโครงกระดูก

ง. ใช้ถังขยะชนิดกันสัตว์คุ้ยเขี่ยได้ เช่น ถังที่มีฝาหนัก หรือจัดวางในสถานที่ที่สุนัขไม่สามารถคุ้ยเขี่ยได้

จ. ให้ความรู้หรือใช้มาตรการบังคับเพื่อห้ามคนทิ้งขยะเร่ร่อน (ซึ่งจะเป็นการให้อาหารสุนัขทางอ้อม) และห้ามมิให้คนเลี้ยงอาหารสุนัขในพื้นที่บางพื้นที่

ง. การออกแบบการแทรกแซง : การวางแผน การสร้างเป้าหมายร่วมกันและการกำหนดมาตรฐาน

เมื่อเสร็จสิ้นขั้นตอนการประเมินผล พิจารณาลำดับความสำคัญของการดำเนินการ และค้นหาแนวทางรับมือกับประเด็นเกี่ยวกับลำดับความสำคัญที่เหมาะสม ขั้นตอนต่อไปคือการออกแบบและจัดทำแผนงานที่ครบสมบูรณ์

การวางแผนเพื่อความยั่งยืน

โครงการควบคุมประชากรสุนัขจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรต่างๆ เป็นจำนวนมากอย่างต่อเนื่อง อาทิ ทรัพยากรมนุษย์ โครงสร้างพื้นฐาน และเงินอุดหนุน ดังนั้นจึงควรมีการนำปัจจัยต่อไปนี้มาพิจารณา

ก. ความรับผิดชอบ: ทรัพยากรที่จำเป็นทั้งหมดจะถูกประเมินออกมาเป็นตัวเลขงบประมาณสำหรับเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ หน่วยงานของรัฐมักสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องเนื่องจากได้รับเงินอุดหนุนจากภาครัฐ องค์กรภาคเอกชนที่รับผิดชอบงานด้านการควบคุมประชากรสุนัขจะต้องพิจารณาว่าตนได้รับการสนับสนุนและได้รับทรัพยากรอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่หรือจากแหล่งอื่นๆ ก่อนที่จะดำเนินงานที่ตนรับผิดชอบ และควรพิจารณาอย่างรอบคอบว่าองค์กรภาคเอกชนจะต้องลงทุนเป็นระยะยาวและภารกิจนี้อาจทำลายความสามารถในการรับงานอื่น

ข. การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องของเจ้าของ: การแทรกแซงที่ออกแบบให้ส่งผลกระทบต่อความรับผิดชอบของเจ้าของ อาจทำให้องค์ประกอบของโครงการมีความยั่งยืน และการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมในเชิงบวกอย่างถาวร ยกตัวอย่างเช่น แผนการทำหมันจะมีความยั่งยืนถ้าเจ้าของได้รับการส่งเสริมให้จ่ายค่าใช้จ่ายสำหรับบริการนี้ ขณะเดียวกันผู้ประกอบการสัตวบาลก็จะต้องได้รับการสนับสนุนเพื่อให้สามารถให้บริการได้ในราคาที่คนทั่วไปสามารถรับบริการได้

ค. การขึ้นทะเบียน: ระบบการขึ้นทะเบียนที่เจ้าของสุนัขรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในจำนวนที่ไม่สูงจะเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับองค์ประกอบอื่นๆ ของแผน อย่างไรก็ตามจะต้องมีการควบคุมตัวเลขของค่าบริการนี้อย่างรอบคอบ เนื่องจากหากค่าใช้จ่ายสูงเกินไปอัตราการขึ้นทะเบียนจะต่ำ อย่างไรก็ตามการเรียกเก็บค่าบริการจะขึ้นกับความเหมาะสมของแต่ละประเทศ

ง. การระดมทุน: ความสามารถในการระดมทุนในแต่ละพื้นที่จะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ อาทิ วัฒนธรรมในการบริจาคเงิน และสถานภาพของสุนัขในชุมชนดังกล่าว ชาวบ้าน ธุรกิจ ห้างร้าน และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุนัข (เวชภัณฑ์ อาหารสุนัขและประกันภัยสำหรับสุนัข) อาจสนใจให้การสนับสนุนโครงการควบคุมสุนัข หรือให้เงินอุดหนุนหรือจัดหาทรัพยากร (เช่นอาหารหรือยา) องค์การกุศลระหว่างประเทศยังอาจให้เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายของโครงการบางรายการ แต่จะไม่สนับสนุนค่าใช้จ่ายดำเนินการในระยะยาว ควรพิจารณาถึงความต่อเนื่องของแหล่งเงินทุนและ/หรือทรัพยากรแต่ละแหล่งนี้

จ. ทรัพยากรมนุษย์: อาจมีผู้ประสงค์ที่จะให้การช่วยเหลือโครงการโดยไม่รับค่าตอบแทนหรือที่เรียกว่าอาสาสมัคร อาจมีผู้ประกอบวิชาชีพบางอาชีพที่สามารถทำงานอาสาเพื่อองค์กรภาคเอกชน เช่น บริษัทด้านการตลาด บัญชี และการบริหาร

ผู้ประกอบการสัตวบาล เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ ไม่เพียงเพราะทักษะด้านการผ่าตัดและการรักษา แต่ยังรวมถึงอิทธิพลที่มีต่อพฤติกรรมของเจ้าของ สัตวแพทย์ที่มีคุณวุฒิอาจให้บริการทั่วไปบางประเภทโดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายหรือในราคาถูก นักศึกษาสัตวแพทย์ยังอาจช่วยเหลือโดยเป็นส่วนหนึ่งของการอบรมหรือจัดให้อยู่ในหลักสูตรการเรียนอย่างเป็นทางการภายใต้การกำกับดูแล สัตวแพทย์อาสาและผู้ช่วยสัตวแพทย์จากต่างประเทศยังอาจเป็นแหล่งความช่วยเหลือที่มีค่า แม้ว่ามีความเป็นไปได้ว่าสัตวแพทย์เหล่านี้จะถูกมองว่าเป็นคู่แข่งของสัตวแพทย์ในท้องถิ่นเนื่องจากการให้บริการแทน แต่ความต่อเนื่องของทรัพยากรบุคคลนี้เป็นไปได้ยากเนื่องจากค่าใช้จ่ายในการเดินทางที่สูง แต่สัตวแพทย์อาสาเหล่านี้เหมาะกับการส่งเสริมการเติบโตและทักษะของผู้ประกอบการสัตวบาลในประเทศต่อไป

ฉ. ความยั่งยืน: ร่างแผนซึ่งจะทำให้โครงการมีความยั่งยืนในระยะยาวตั้งแต่เริ่มต้น การควบคุมประชากรสุนัขด้วยมนุษยธรรมเป็นงานที่ไม่มีที่สิ้นสุด เนื่องจากโครงการดังกล่าวจำเป็นต้องดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องเพื่อควบคุมประชากรสุนัขให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม การร่างแผนโดยพิจารณาและอ้างอิงจากศักยภาพของท้องถิ่นจะช่วยสร้างความยั่งยืน เนื่องจากเมื่อความรับผิดชอบของเจ้าของสุนัขสูงขึ้น เจ้าของสุนัขแต่ละรายจะเริ่มสนับสนุนกิจกรรมการควบคุมประชากรสุนัข

เป้าหมาย วัตถุประสงค์และกิจกรรม

แผนงานนี้จะต้องประกอบด้วยเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและได้รับความเห็นชอบร่วมกัน ในระยะนี้การอธิบายรายละเอียดของดัชนีที่ใช้ในการประเมินความก้าวหน้าของโครงการแต่ละขั้นตอนเป็นสิ่งสำคัญ การติดตามและประเมินผลความสำเร็จของโครงการจะใช้ดัชนีต่างๆ (ดูหัวข้อ จ) และจำเป็นต้องกำหนดให้ดัชนีเหล่านี้เป็นบรรทัดฐานการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ

หากมีองค์กรที่เข้าร่วมโครงการควบคุมประชากรสุนัขจำนวนมาก อาจจำเป็นต้องมีการร่างข้อตกลงเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแต่ละฝ่ายได้รับรู้เป้าหมายที่ครอบคลุมและบทบาทของตนภายใต้โครงการ รวมถึงมีการแจ้งโครงการเหล่านี้ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ เช่น เจ้าของสุนัข และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ได้รับผลกระทบจากโครงการดังกล่าวแม้ว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเหล่านั้นจะไม่ได้มีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมต่างๆ โดยตรง (รวมถึงเจ้าหน้าที่บางหน่วยงาน) ตัวอย่างการออกแบบการควบคุมประชากรสุนัข ได้ในกรณีศึกษา 7

การกำหนดมาตรฐานของสวัสดิภาพสัตว์

มาตรฐานของโครงการจะต้องระบุเป้าหมายของการรักษาระดับมาตรฐานสวัสดิภาพสัตว์ให้อยู่ในระดับที่สามารถปฏิบัติได้อย่างดีที่สุด เพื่อให้แน่ใจว่าทุกฝ่ายยอมรับและเข้าใจ มาตรฐานจะต้องพัฒนาขึ้นโดยคณะผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การตัดสินใจเกี่ยวกับชะตากรรมกับของสัตว์แต่ละตัวจะต้องพิจารณาจากสวัสดิภาพในระยะยาวของสัตว์และของประชากรสุนัขในท้องถิ่น ควรมีขั้นตอนการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการรักษาระดับมาตรฐานไว้รวมถึงทำการทบทวนมาตรฐานอย่างสม่ำเสมอ

ส่วนของงานภายใต้โครงการควบคุมประชากรสุนัขที่จำเป็นต้องรักษาระดับมาตรฐานขั้นต่ำไว้เสมอ

ก. การผ่าตัด รวมถึงเทคนิคปลอดเชื้อ การใช้ยาชา/ยาสลบ การให้ยา (เช่นยาระงับความเจ็บปวด)

ข. การขนย้ายสุนัข

ค. การจัดที่พักและการสัตวบาลสุนัข

ง. ขั้นตอนการหาบ้านใหม่

จ. การการุณยฆาต – เมื่อใดที่ควรมีการใช้วิธีการการุณยฆาต และมีการดำเนินการเช่นไร

ฉ. การปรับปรุงข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ – แม้จะไม่มีผลโดยตรงต่อสวัสดิภาพสัตว์ การปรับปรุงข้อมูลอย่างสม่ำเสมอที่บันทึกการเกิดโรคหรือการบาดเจ็บสามารถช่วยด้านการจัดทำข้อมูลประจำตัวของสุนัขซึ่ง

อาจอธิบายสวัสดิภาพของสัตว์ได้ ยกตัวอย่างเช่น การเกิดโรคแทรกซ้อนหลังผ่าตัดเป็นประจำ ภายในระยะเวลาหนึ่ง อาจบ่งบอกว่าจำเป็นต้องมีการอบรมเจ้าหน้าที่บางคนใหม่ หรือ เปลี่ยนวิธีการดูแลหลังการผ่าตัด

การผ่าตัดโดยใช้เทคนิคปลอดเชื้อ, ประเทศไทย

กรณีศึกษา 7

ตัวอย่างของขั้นตอนการออกแบบการแทรกแซง

ก. ทำความเข้าใจสถานการณ์

มีการออกแบบสอบถามในท้องถิ่น X ซึ่งมีการรายงานว่ามีกรรณการเรียนเรื่องประชากรสุนัขเข้ามาอย่างมาก คำตอบแบบสอบถามแสดงว่าร้อยละ 50 ของประชาชนที่เลี้ยงสุนัขเพศเมียมีปัญหาเรื่องการมีลูกสุนัขมากเกินไปจนไม่สามารถเลี้ยงหรือหาบ้านใหม่ให้ได้ และยังมีรายงานว่าร้อยละ 45 ของลูกสุนัข “หายไป” อัตราการทำหมันประชากรสุนัขเพศเมียมีเพียงร้อยละ 3 เท่านั้น เจ้าของสุนัขแจ้งว่าไม่เชื่อมั่นในฝีมือ “สัตวแพทย์ในท้องถิ่น” และกังวลว่านิสัยของสุนัขจะเปลี่ยนไปหลังจากทำหมัน

ข. จัดลำดับความสำคัญของปัญหา

ตัวแปรของความสำคัญของกรณีศึกษานี้คือการแพร่พันธุ์ของสุนัข มีลูกสุนัขส่วนเกินที่ไม่เป็นที่ต้องการในหมู่ประชากรสุนัขที่มีเจ้าของ ความจำเป็นในการเพิ่มอัตราการทำหมันในสุนัขที่มีเจ้าของ และความจำเป็นในการอธิบายความสามารถของสัตวแพทย์และความเข้าใจผิดเกี่ยวกับผลกระทบของการทำหมันต่อพฤติกรรมของสุนัข

ค. องค์ประกอบของแผนงานที่ครอบคลุม

องค์ประกอบได้แก่ : การทำหมันโดยวิธีการผ่าตัด โดยใช้โครงสร้างพื้นฐานสำหรับสัตว์ในท้องถิ่น การให้ความรู้ด้านการผ่าตัดแก่สัตวแพทย์และแก่เจ้าของด้านความสำคัญของการทำหมัน

ง. การออกแบบการแทรกแซง

จากข้อมูลนี้ เป้าหมายคือ : ลดจำนวนสุนัขที่ไม่เป็นที่ต้องการและเร่ร่อนที่ต้องเสี่ยงว่าจะติดโรคและบาดเจ็บบนถนนในท้องถิ่น X เพื่อบรรลุเป้าหมายนี้ มีการเขียนวัตถุประสงค์ขึ้นหลายข้อ หนึ่งในนั้นคือการเพิ่มอัตราการทำหมันสุนัขเพศเมียที่มีเจ้าของจากร้อยละ 3 เป็นร้อยละ 50 ภายในเวลาสองปี ตัวเลขร้อยละ 50 ที่ถูกเลือกเป็นเป้าหมายเนื่องจากร้อยละ 50 ของเจ้าของสุนัขรายงานปัญหาเรื่องมีลูกสุนัขมากเกินไป ตัวเลข 2 ปีที่เลือกเนื่องจากทรัพยากรในทางปฏิบัติ (เวลาทำงานและเงินอุดหนุน) และเพื่อให้เห็นผลของโครงการ

วัตถุประสงค์นี้จะเกี่ยวกับกิจกรรมต่อไปนี้

- การอบรมทักษะการผ่าตัดทำหมันให้แก่สัตวแพทย์ในท้องถิ่น 4 นาย ควบคู่ไปแรงจูงใจ 2 ข้อคือระบบคุ้มครองที่ช่วยให้สัตวแพทย์สามารถให้บริการทำหมันได้ในราคาถูก โดยได้รับเงินอุดหนุนจากองค์กรภาคเอกชนในท้องถิ่น และแผนการตลาดอย่างง่ายสำหรับคลินิกรอบจุดทำหมันราคาถูก

- แผนการให้ความรู้ โดยใช้โปสเตอร์ และเครือข่ายชุมชนท้องถิ่นโดยมุ่งเน้นไปที่ผู้นำศาสนาในท้องถิ่น ซึ่งอธิบายข้อดีของการทำหมันด้านสุขภาพและพฤติกรรมของสัตว์ให้เจ้าของสุนัขรับทราบ

จ. การนำแผนงานไปปฏิบัติ การติดตามและประเมินผล : การตรวจสอบว่าโครงการบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ การนำแผนงานไปปฏิบัติ

การนำแผนงานไปปฏิบัติจะเป็นไปตามลำดับความสำคัญที่ได้จัดวางไว้ รวมถึงรายละเอียดของการออกแบบการแทรกแซงที่สร้างขึ้น ขั้นตอนนี้อาจจำเป็นต้องแบ่งซอยพื้นที่โดยใช้พื้นที่นำร่องที่มีการติดตามผลว่าปัญหาได้รับการแก้ไขก่อนที่จะเริ่มโครงการเต็มรูปแบบ โดยดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไป อาจมีปัญหายุ่งยากในระหว่าง "ตั้งไข่" ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลักจะต้องทำการปรับปรุงแก้ไขแผนเพื่อติดตามผลอย่างใกล้ชิด และปรับปรุงความคืบหน้าตั้งแต่ในระหว่างแรกๆ

การติดตามและการประเมินผล

ระหว่างการดำเนินการ จำเป็นต้องมีการติดตามความคืบหน้าและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอเพื่อ

ก. ช่วยปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นไปที่องค์ประกอบของการแทรกแซงทั้งที่ก่อปัญหาและที่ประสบความสำเร็จ

ข. เพื่อชี้แจง อธิบายต่อผู้บริจาค ผู้ให้การสนับสนุนและประชาชนทั่วไปเมื่อสิ้นสุดการแทรกแซงว่าโครงการกำลังเดินไปตามจุดมุ่งหมาย

การติดตามผลเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่มีเป้าหมายเพื่อการตรวจสอบว่าโครงการกำลังเดินไปตามแผนหรือไม่ และช่วยให้มีการปรับปรุงแผนอยู่เสมอ การประเมินผลเป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ซึ่งโดยทั่วไปมักทำขึ้นเมื่อถึงวาระหนึ่ง เพื่อตรวจสอบว่าโครงการกำลังสร้างผลกระทบตามที่แถลงไว้และตามความประสงค์หรือไม่ การประเมินผลยังสามารถใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนในอนาคตและความต่อเนื่องของแผน ขั้นตอนทั้งสองขั้นตอนนี้เกี่ยวกับการผลการวัดเมื่อเทียบกับดัชนีที่เลือกในระหว่างการออกแบบ เนื่องจากขั้นตอนทั้งสองนี้จะสะท้อน

องค์ประกอบที่สำคัญของโครงการที่ระยะต่างๆ กัน (ดูตัวอย่างกรณีศึกษา 8)

การติดตามและการประเมินผลเป็นส่วนที่สำคัญของโครงการแต่จะต้องไม่เป็นกระบวนการที่สิ้นเปลืองเวลาหรือค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด การเลือกดัชนีที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงประสิทธิภาพในการสะท้อนการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการวัดผลและสามารถวัดได้อย่างแม่นยำ เป็นหัวใจของความสำเร็จของขั้นตอนนี้ เพื่อเลือกดัชนีที่เหมาะสมเราจำเป็นต้องมีแผนที่ชัดเจนซึ่งระบุว่าความสำเร็จที่โครงการกำลังมุ่งหน้าไปนั้นคืออะไร และทำไมจึงเป็นเช่นนั้นและการแทรกแซงจะทำให้เป้าหมายดังกล่าวสัมฤทธิ์ผลได้อย่างไร

โดยหลักการ การติดตามและการประเมินผลจะถูกสร้างขึ้นโดยที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้คำปรึกษาและมีส่วนในคำแนะนำร่วมกัน ตลอดกระบวนการนี้การรับฟังอย่างเปิดกว้างและการพูดคุยในเชิงบวกเป็นสิ่งที่สำคัญ เนื่องจากอาจมีการเปลี่ยนแปลงที่ขัดแย้งกับความคาดหวัง ควรมองการค้นพบปัญหาหรือความล้มเหลวว่าเป็นโอกาสในการปรับปรุงโครงการมากกว่าจะเป็นความผิดที่ต้องมีการตัดสินใจโทษ

แนวคิดของการติดตามและประเมินผลไม่มีอะไรซับซ้อนเพียงแต่ต้องมีการตัดสินใจเกี่ยวกับหัวข้อที่จำเป็นต้องทำการติดตามผลรวมถึงวิธีการดำเนินการ และวิธีการวิเคราะห์ผลและนำไปใช้อยู่เป็นจำนวนมาก เราจะพูดคุยเกี่ยวกับประเด็นเหล่านี้และประเด็นอื่นๆ เพิ่มเติมในเอกสารอื่น ดูตัวอย่างที่ www.intrac.org.

กรณีศึกษา 8

ตารางองค์ประกอบของโครงการ ซึ่งแสดงเฉพาะดัชนีที่เสนอแนะเพียงตัวเดียว (โดยปกติมีมากกว่า 1) สำหรับแต่ละระยะของโครงการที่เริ่มเปิดตัวในกรณีศึกษา 7

	ระยะ	ดัชนี	สิ่งที่ต้องการติดตามและประเมินผล
ผลกระทบ	การลดจำนวนประชากรสุนัขเร่ร่อนที่ไม่พึงประสงค์ในท้องถนน X	การสำรวจประชากรทุกๆ 2 ปี – การนับประชากรสุนัขเร่ร่อนในพื้นที่ตัวอย่างขนาด 500 ตร.ม. ในท้องที่ X โดยตรง	การเปลี่ยนแปลง
ผลลัพธ์	การเพิ่มขึ้นของอัตราสุนัขที่มีเจ้าของที่มารับการทำหมัน	แบบสอบถามประจำปีเกี่ยวกับการทำหมันของสุนัขที่สอบถามจากเจ้าของสุนัขด้วยวิธีสุ่มตัวอย่าง	ผลกระทบ
ข้อมูลขาออก	จำนวนสุนัข x ตัวที่มารับการทำหมันและบำบัดต่อเดือน	บันทึกทางการแพทย์แสดงจำนวนสุนัขที่ทำหมันในฐานะส่วนหนึ่งของแผน	ความพยายาม
กิจกรรม	แผนการผ่าตัดทำหมันต้นทุนต่ำ	จำนวนคลินิกที่ลงชื่อเข้าร่วมแผน	
ข้อมูลขาเข้า	ผู้ฝึกสอนสัตวแพทย์ท้องถนนและเงินอุดหนุนร้อยละ 50 สำหรับการทำการหมัน x ครั้ง		

เอกสารผนวก ก: เครื่องมือประเมินความจำเป็นของโครงการควบคุมประชากรสุนัข

เอกสารผนวกนี้มีเป้าหมายที่การหาคำตอบของคำถามที่เสนอในหัวข้อ ก. ภายใต้หัวข้อแต่ละหัวข้อจะมีหัวข้อย่อยคู่กับคำแนะนำของเครื่องมือที่สามารถใช้ในการค้นหาคำตอบ คำแนะนำดังกล่าวมีใช้คำตอบที่เจาะจงหรือตายตัว แต่เป็นคำอธิบายเพื่อช่วยให้เข้าใจประเด็นมากยิ่งขึ้น

1. การหาวิธีการประมาณขนาดของประชากรและประเภทของสุนัข

คำถามย่อย

ขณะนี้สุนัข “เร่ร่อน” และ “ถูกกักขัง” เป็นจำนวนเท่าใด? โปรดสังเกตว่าสุนัขที่กำลังเร่ร่อนเป็นสุนัขเร่ร่อนที่มีหรือไม่มีเจ้าของ

คำแนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือ/วิธีการ

การสำรวจประชากรสุนัขเร่ร่อนร่วมกับแบบสอบถามสำหรับเจ้าของสุนัขในพื้นที่เกี่ยวกับจำนวนสุนัขที่มักจะออกไปเร่ร่อน ขณะที่ทำการสำรวจ โปรดสังเกตว่าการออกแบบแบบสอบถามจำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องและเป็นจริง

2. การทำความเข้าใจว่าสุนัขเร่ร่อนมาจากแหล่งใด หรือ แหล่งที่มาของสุนัขเหล่านี้คืออะไร และทำไมแหล่งเหล่านี้จึงยังมีอยู่?

คำถามย่อย

ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของประชากรสุนัขเร่ร่อนเมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างไร และมีแนวโน้มเป็นอย่างไร? ประชากรสุนัขที่ไม่มีเจ้าของสามารถแพร่พันธุ์ได้ด้วยตัวเองจนประสบความสำเร็จหรือไม่? สุนัขไม่มีเจ้าของสามารถเลี้ยงลูกสุนัขจนโตได้หรือไม่

สุนัขซึ่งเจ้าของไม่ต้องการถูกทิ้งตามถนนจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของประชากรสุนัขเร่ร่อนใช่หรือไม่? หรือสุนัขที่มีเจ้าของได้รับอนุญาตให้เร่ร่อนโดยอิสระใช่หรือไม่?

หากสุนัขที่ถูกทอดทิ้งหรือเร่ร่อนเป็นปัญหา ทำไมจึงเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว? มีปัจจัยเกี่ยวกับความเชื่อ ทศนิยมหรือสิ่งแวดล้อมอยู่เบื้องหลังพฤติกรรมเหล่านี้หรือไม่?

คำแนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือ/วิธีการ

สังเกตจำนวนสุนัขในแต่ละช่วงอายุ (ลูกสุนัข สุนัขหนุ่มสาว และสุนัขโต) ของประชากรสุนัขเร่ร่อนในเวลาต่างๆ สังเกตการตกหล่นสุนัขระหว่างช่วงฤดูผสมพันธุ์จากทั้งประชากรสุนัขเร่ร่อนที่มีเจ้าของและไม่มีเจ้าของเพื่อสังเกตว่ามีการรอดชีวิตมากน้อยเท่าใดในกลุ่มประชากรทั้งสอง

แบบสอบถามสำหรับเจ้าของสุนัข – ถามว่าสุนัขถูกกักขังในพื้นที่ส่วนบุคคลหรือเจ้าของสุนัข (หรือใครก็ตามที่เจ้าของรู้จัก – หากการยอมรับพฤติกรรมดังกล่าวอาจทำให้เกิดปัญหา) เคยทิ้งสุนัขบ้างหรือไม่

ทัศนคติและความเชื่อเบื้องหลังพฤติกรรมดังกล่าวอาจประเมินเป็นตัวเลข (ที่ใช้สเกลตัวเลขทั่วไป) ได้ยาก การพูดคุยหรือทำการสัมภาษณ์กลุ่มคนที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้อง (เช่น เจ้าของสุนัขหรือเจ้าหน้าที่ที่ทำงานด้านสุขภาพสุนัข) แบบเปิดจะช่วยให้ได้รับความเห็น กลุ่มการพูดคุยนี้จะต้องมีขนาดเล็กและไม่เป็นทางการโดยเปิดให้มีการแสดงความเห็นในหัวข้อที่พูดคุยอย่างเสรีใช้คำถามสดเพื่อเป็นแนวทางการพูดคุย

สำรวจความเห็นจากเจ้าของสุนัขในโดมินีกา

3. ปัญหาด้านสวัสดิภาพที่สุนัขกำลังประสบอยู่คืออะไร และทำไมปัญหาดังกล่าวจึงเกิดขึ้น

คำถามย่อย

การประเมินสวัสดิภาพสัตว์สามารถทำได้จากทั้งการประเมินผลสัตว์ (การสังเกตสัตว์โดยตรง) หรือการประเมินผลจากปัจจัยยังชีพ (การประเมินการเข้าถึงปัจจัยยังชีพที่สำคัญต่อสวัสดิภาพของสัตว์) หรือใช้ทั้งสองวิธีผสมกัน การประเมินสวัสดิภาพในหมู่ประชากรสุนัข โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มที่มีประชากรส่วนหนึ่งเป็นประชากรสุนัขเร่ร่อน เป็นการศึกษาข้อมูลตัวแทนเชิงเปรียบเทียบ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลนี้จำเป็นสำหรับเราเนื่องจากสวัสดิภาพสัตว์เป็นข้อมูลที่เราพยายามจะดึงคำตอบออกมาจากหัวข้อย่อยบางหัวข้อ

สถานภาพด้านสวัสดิภาพของประชากรสุนัขเร่ร่อนเป็นอย่างไร? และระดับความรุนแรงของปัญหาด้านสวัสดิภาพเป็นเช่นไร?

สถานภาพด้านสวัสดิภาพของสุนัขมีเจ้าของเป็นเช่นไร และระดับความรุนแรงของปัญหาด้านสวัสดิภาพเป็นเช่นไร เจ้าของจัดหาปัจจัยยังชีพให้สุนัขของตนที่จำเป็นต่อการมีสวัสดิภาพที่ดีหรือไม่

สถานภาพด้านสวัสดิภาพสัตว์ของสุนัขได้รับผลกระทบจากมาตรการควบคุมในปัจจุบันอย่างไร? จงยกตัวอย่างสถานภาพของสวัสดิภาพของสัตว์ในบ้านพักรับรองสุนัข วิธีการการุณยฆาตที่ใช้ถ้ามี

อัตราการรอดชีวิตของประชากรกลุ่มต่างๆ (สุนัขที่ถูกกักบริเวณ, เร่ร่อนโดยไม่มีเจ้าของหรือเร่ร่อนโดยมีเจ้าของ) หรือกลุ่มวัยต่างๆ เป็นเช่นไร และจงระบุสถานภาพด้านสวัสดิภาพของสัตว์ที่รอดชีวิต เนื่องจากการรอดชีวิตเฉลี่ยในช่วงสั้นๆ จะมีสุขภาพไม่ดี

คำแนะนำสำหรับเครื่องมือ/วิธีการ

การสังเกตสถานะสุขภาพสัตว์โดยตรง เช่น คะแนนสภาพร่างกาย ขาเจ็บ สภาพการบาดเจ็บหรือสภาพผิวหนัง

การสังเกตสถานะสุขภาพและพฤติกรรมที่มีต่อเจ้าของของสุนัขที่มีเจ้าของโดยตรง (เพื่อดูว่าเจ้าของสุนัขปฏิบัติต่อสุนัขอย่างไรก่อนหน้านี้) แบบสอบถามสำหรับเจ้าของเกี่ยวกับการให้ปัจจัยยังชีพ เช่น การดูแลสุขภาพ อาหาร น้ำ และที่พัก

การสังเกตสุนัขในบ้านพักรับรองโดยตรงโดยใช้เงื่อนไขเดียวกับที่ใช้กับสุนัขประเภทอื่นๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลเปรียบเทียบ พูดคุยกับเจ้าหน้าที่บ้านพักรับรองสุนัขเกี่ยวกับปัจจัยยังชีพที่ให้และวิธีที่ใช้ในการทำการุณยฆาต

การรอดชีวิตของประชากรสุนัขเร่ร่อนที่ไม่มีเจ้าของนั้นประเมินได้ยากหากไม่ทำการติดตามผลกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม แบบสอบถามสำหรับเจ้าของซึ่งถามเกี่ยวกับสุนัขในบ้านเรือนของผู้เลี้ยงที่เสียชีวิตก่อนหน้านี้ ยังช่วยให้สามารถทำการประมาณตัวเลขการรอดชีวิตของสัตว์ที่มีเจ้าของและเหตุผลของการเสียชีวิต (โปรดสังเกตว่าการรอดชีวิตของลูกสุนัขและสุนัขโตควรแยกแสดงต่างหากเนื่องจากตัวเลขเหล่านี้จะแตกต่างกันอย่างมาก)

4. ปัจจุบันมีการดำเนินการควบคุมประชากรสุนัขทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการอย่างไร? และด้วยสาเหตุใด

คำถามย่อย

ประชาชนคิดว่ามีปัญหาในการควบคุมประชากรสุนัขในท้องที่หรือไม่? ปัญหาใดที่เกิดจากตัวสุนัขเอง?

ขณะนี้มีการดำเนินการควบคุมประชากรสุนัขอย่างไร?

กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมประชากรสุนัขที่มีอยู่คืออะไร?

คำแนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือ/วิธีการ

พูดคุยกับประชาชนที่มีภูมิหลังแตกต่างกันเป็นกลุ่มเล็กๆ อย่างไม่เป็นทางการ แลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับหัวข้อที่ยกขึ้นมาและตั้งคำถามโดยใช้คำถามสดที่เหมาะสม สอบถามเจ้าหน้าที่ในท้องที่ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับลักษณะการร้องเรียน, จำนวนการร้องเรียนและสถานที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของผู้ร้องเรียน

พูดคุยกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อสอบถามความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการควบคุมประชากรสุนัขในอดีต ปัจจุบันและอนาคต - เป็นไปได้ว่าจะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องมากกว่าหนึ่งฉบับ (เช่น ระเบียบการควบคุมโรค, ระเบียบด้านสัตว์, ระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม)

เอกสารผนวก ข. การสร้างคณะกรรมการจากผู้มีส่วนร่วมหลายฝ่าย

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างกระบวนการที่สามารถใช้เพื่อให้เกิดการยอมรับและเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องของผู้เกี่ยวข้อง กระบวนการดังกล่าวสามารถนำมาใช้กับโครงการที่มีขนาดต่างๆ กันได้ (ตั้งแต่โครงการระดับชุมชนขนาดเล็กไปจนถึงโครงการระดับประเทศ)

- สร้างกลุ่มงานที่ประกอบด้วยคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องและความรับผิดชอบด้านการควบคุมประชากรสุนัข (ดูรายชื่อของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใน หัวข้อ ก) กลุ่มงานนี้จะรับผิดชอบการออกแบบและการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น รวมไปถึงการประเมินประชากรสุนัขในท้องที่
- หลังจากการประเมินผลเบื้องต้น กลุ่มงานนี้อาจพัฒนาเป็นคณะกรรมการอย่างเป็นทางการที่มีตัวแทนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแต่ละฝ่าย คณะกรรมการนี้ควรทำร่างขอบเขตงาน รายชื่อสมาชิก และหน้าที่ของสมาชิก พันธกิจในการประชุมอย่างสม่ำเสมอ การปรับปรุงแผนปฏิบัติการและเป้าหมายที่ชัดเจนเป็นอย่างน้อย อาจมีการสร้างคณะกรรมการนี้ตามหน้าที่ในการปฏิบัติงานที่คล้ายคลึงกัน เช่น ฝ่ายที่ถูกตั้งขึ้นเพื่อดูแลสุขภาพของมนุษย์ และยังสามารถรวมถึงการเชิญสมาชิกของคณะกรรมการเหล่านี้ที่มีประสบการณ์เข้าร่วมกับคณะกรรมการควบคุมประชากรสุนัข
- สมาชิกคณะกรรมการแต่ละรายมีหน้าที่เป็นตัวแทนความต้องการในการควบคุมประชากรสุนัขของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ยกตัวอย่างเช่น องค์กรด้านสาธารณสุข ต้องการควบคุมโรคสัตว์สู่คน องค์กรภาคเอกชน ต้องการปรับปรุงสวัสดิภาพสัตว์ สภาชุมชนต้องการลดรายงานการก่อความรำคาญของสุนัข ร่างวัตถุประสงค์เป็นข้อๆ ตามข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลเบื้องต้น และความจำเป็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแต่ละฝ่าย การวางแผนโครงการอาจสร้างขึ้นในลักษณะดังกล่าวโดยได้รับความเข้าใจเป้าหมายและรวมถึงบรรทัดฐานของความสำเร็จหรือความล้มเหลวอย่างชัดเจนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสร้างแผนในหัวข้อ ง.)
- คณะกรรมการจะต้องพูดคุยและเห็นชอบกับภารกิจด้านฝ่ายการเงินที่จำเป็นต่อความสำเร็จทั้งในระยะสั้นและระยะยาวของโครงการร่วมกัน รวมไปถึงเงินอุดหนุนที่คาดว่าจะมาจากทุกฝ่าย
- กำหนดความรับผิดชอบของสมาชิกคณะกรรมการแต่ละฝ่ายในการดำเนินการ ติดตามและประเมินผลโครงการอย่างชัดเจน เมื่อโครงการเริ่มออกดำเนินการ จะต้องมีการประชุมอย่างสม่ำเสมอเพื่อแจ้งความคืบหน้าและแลกเปลี่ยนข้อมูลผลลัพธ์การติดตาม ประเมินผล และการเปลี่ยนแปลงที่จำเป็นต่อโครงการ
- คณะกรรมการจะต้องเป็นคณะกรรมการถาวรเนื่องจากการควบคุมประชากรสุนัขเป็นความท้าทายที่ไม่สิ้นสุด แม้ว่าอาจจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

ต่อไปนี้เป็นคำแนะนำเกี่ยวกับการปรับปรุงการทำงานของคณะกรรมการ

- อาจใช้การสัมมนาหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อกระตุ้นและพัฒนาโครงการ เมื่อถึงจุดสำคัญ รวมถึงระยะการวางแผน วิธีการเหล่านี้ยังอาจดึงดูดผู้เชี่ยวชาญที่ไม่ได้อยู่ในคณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมได้ด้วย
- บทบาท รวมถึงรายละเอียดที่ชัดเจน เช่น ประเด็นด้านการบริหารงาน (เช่น รายงานการประชุมและการจัดประชุม) จะช่วยสร้างเป้าหมายที่มีความเป็นไปได้ ทั้งบทบาทและรายละเอียดเหล่านี้จะต้องได้รับการทบทวนและหมุนเวียนอย่างสม่ำเสมอ ถ้าเป็นไปได้
- หากเป็นไปได้ คณะกรรมการจะต้องมีความโปร่งใสเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นต่อโครงการ
- คณะกรรมการจะต้องประสบกับปัญหาด้านการขัดแย้งทางความคิดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นแนวทางและความเข้าใจอย่างชัดเจนต่อวิธีการจัดการสถานการณ์ต่างๆ จะช่วยการทำงานของคณะกรรมการเป็นไปในทางเดียวกัน

The Alliance for Rabies Control
UK registered charity number: SC 037112
www.rabiescontrol.org

HUMANE SOCIETY
INTERNATIONAL

Humane Society International
2100 L Street NW, Washington, DC, 20037, United States
Tel: +1 (202) 452 1100
www.humanesociety.org

International Fund for Animal Welfare
International Headquarters, 411 Main Street, PO Box 193
Yarmouth Port, MA 02675, United States
Tel: +1 (508) 744 2000
www.ifaw.org

International

Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals, Wilberforce Way
Southwater, Horsham, West Sussex RH13 9RS, United Kingdom
Tel: +44 300 1234 555 www.rspca.org.uk
A charity registered in England and Wales no: 219099

World Small Animal Veterinary Association
www.wsava.org

World Society for the Protection of Animals

World Society for the Protection of Animals
1st Floor, 89 Albert Embankment, London SE1 7TP, United Kingdom
Tel: +44 (020) 7587 5000
www.wspa-international.org
UK registered charity number: 1081849